

SAMOANALIZA

AGENCIJE ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE

agencija za znanost i visoko obrazovanje

SADRŽAJ

1.	UVOD	5
2.	OPIS POSTUPKA IZRADE SAMOANALIZE	6
3.	NACIONALNI SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANOSTI I AZVO	8
3.1.	Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj	8
3.2.	Sustav znanosti u Republici Hrvatskoj	15
3.3.	Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO).....	19
3.3.1.	Počeci osiguravanja kvalitete u visokom RH i osnivanje AZVO-a	19
3.3.2.	Sadašnji status Agencije za znanost i visoko obrazovanje	22
4.	AKTIVNOSTI AGENCIJE (ESG 3.3)	31
4.1.	Zakonska podloga i usklađenost s ESG-om	31
4.2.	Prikaz aktivnosti AZVO-a	32
4.2.1.	Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koje je provodila Agencija za znanost i visoko obrazovanje u razdoblju od 2005. do 2009. godine 34	
4.2.2.	Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koje Agencija za znanost i visoko obrazovanje provodi od 2009. godine	35
5.	POSTUPCI VANJSKOG OSIGURAVANJA KVALITETE U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU (ESG 3.1) 36	
5.1.	Postupci vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju prije 2009.	37
5.2.	Postupci vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju nakon 2009....	44
6.	AZVO i 2. dio ESG-a	52
6.1.	Kultura kvalitete u Agenciji i unutarne i vanjsko osiguravanje kvalitete (ESG 2.1 i ESG 2.2)	52
6.1.1.	Korištenje postupaka unutarnjeg osiguravanja kvalitete (ESG 2.1.)	54
6.1.2.	Razvoj postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete (ESG 2.2.).....	59
6.2.	Kriteriji za donošenje odluka (ESG 2.3.).....	63

6.3.	Svrshodnost procesa (ESG 2.4.).....	64
6.4.	Izveštavanje (ESG 2.5.).....	65
6.5.	Postupci naknadnog praćenja (ESG 2.6.)	66
6.6.	Periodični pregledi (ESG 2.7.).....	67
6.7.	Analize na razini cijelog sustava (ESG 2.8.)	67
7.	AZVO i 3. dio ESG-a	69
7.1.	Službeni status (ESG: 3.2.).....	69
7.2.	ESG: 3.4. Resursi (ESG: 3.24.)	71
7.2.1.	Ljudski resursi.....	71
7.2.2.	Financijski resursi	73
7.2.3.	Informatički resursi	74
7.3.	Izjava o misiji (ESG: 3.5.)	77
7.4.	Neovisnost (ESG: 3.6.).....	79
7.5.	Kriteriji i procesi (ESG: 3.7.)	82
7.6.	Postupci za odgovornost (ESG: 3.8.)	84
8.	AZVO i dodatni kriteriji ENQA-e.....	86
9.	POBOLJŠANJA PLANIRANA NA TEMELJU SAMOPROCJENE	90
	ZAVRŠNA RIJEČ	96
	POPIS PRILOGA	97

1. UVOD

Cjelokupna akademska zajednica u svijetu suočava se s razdobljem važnih, vrlo brzih promjena pa katkad i radikalnih zahvata uslijed globalizacije, usredotočenosti na inovacije i znanja kao motora gospodarskog napretka te reformi upravljanja javnim sektorom. Sveučilište se time postavlja u središte izgradnje društva znanja i novoga gospodarstva, a države od sveučilišta očekuju da potaknu natjecateljski i inovacijski duh te sofisticirani napredak u znanosti i tehnologiji, istodobno pripremajući građane za kompetitivnost na tržištu rada, kvalitetno cjeloživotno obrazovanje, etičnost i društvenu aktivnost. Povećanjem autonomije sveučilišta, od njih se zahtijeva veća društvena odgovornost, nova načela upravljanja i otvorenost prema privatnom sektoru i građanima.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) tijekom svog postojanja aktivno je sudjelovala u čitavom nizu zadataka s ciljem provedbi promjena i reformi na području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju. Jedan je od zadataka Agencije pomoći dionicima u sustavu da shvate važnost osiguravanja kvalitete i dokažu vlastitu sposobnost za promjene.

Kako bi što bolje odgovorila na te izazove, Agencija je intenzivno razvijala svoju stručnost, učeći na najboljim primjerima europske i svjetske prakse te vlastitom iskustvu u postupcima osiguravanja kvalitete, unatoč donedavno neodgovarajućem zakonskom okviru i nedovoljnoj prepoznatljivosti u društvu.

S obzirom na veličinu Republike Hrvatske i bitnu povezanost znanosti i visokog obrazovanja, pokazalo se svrsishodnim ujediniti na jednom mjestu funkcije vrednovanja jednog i drugog sustava. Prijelaz na bolonjski sustav studiranja, koji se dogodio 2005. godine, akreditacijom više od 800 studijskih programa prilagođenih dvostupanjskom ciklusu (preddiplomski i diplomski studiji), stavio je u radu Agencije za znanost i visoko obrazovanje posljednjih godina naglasak na područje visokog obrazovanja.

Prilagodba sustava visokog obrazovanja europskim i svjetskim standardima te njegova svojevrsna dinamizacija s ciljem preobrazbe hrvatskog društva u društvo znanja pretpostavlja visok stupanj suradnje svih dionika u sustavu visokog obrazovanja. On nije samo unutarnja stvar

akademske zajednice, iako velikim dijelom počiva na novom viđenju i uspostavljanju kulture kvalitete unutar nje. Takvo shvaćanje mora uključivati odgovornost i težnju stalnom poboljšanju.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje radi na osvježavanju akademske zajednice o kulturi kvalitete u hrvatskom visokom obrazovanju i znanosti. Razumijevanje kvalitete kao uporišta svih procesa u visokom obrazovanju i znanosti te njezino unapređenje moguće je postići samo na temelju predanosti visokoobrazovnih ustanova i znanstvenih organizacija u zauzimanju svog mjesta u sve kompetitivnijem okruženju europskoga i svjetskoga visokog obrazovanja i znanosti. Od presudnog je značaja prepoznati potrebe svih dionika razvijanjem kvalitetne komunikacije te ih i same uključiti u izgradnju mehanizama za osiguravanje kvalitete.

Od samog osnutka Agencija je najveću pažnju poklanjala opravdavanju javnog povjerenja. Stoga smo u postupke donošenja naših odluka uvijek uključivali sve dionike u sustavu, posebice studente, a od ove godine i predstavnike nevladinih i neprofitnih udruga te gospodarstva, čime želimo potaknuti promjene u načinu rada javnih službi.

2. OPIS POSTUPKA IZRADE SAMOANALIZE

AZVO od svog osnutka kao poseban prioritet naglašava poštivanje Standarda i smjernica za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, ESG) i ispunjenje kriterija za punopravno članstvo u ENQA-i (European Association for Quality Assurance in Higher Education, ENQA) kao jamstvo kvalitete rada Agencije. Time se Agencija obvezala i na prolazak vanjskog vrednovanja kojim će dokazati ispunjavanje kriterija za punopravno članstvo.

Agencija se odlučila za vanjsko vrednovanja koje će se koordinirati na međunarodnoj razini te je kontaktirano nekoliko europskih agencija – *La Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA)*, *L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya)*, *Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT)* - koje su

potencijalni koordinatori vanjskog vrednovanja AZVO-a nakon čega je krajem lipnja 2010. godine Upravni odbor ENQA-e donio, na prijedlog AZVO-a, odluku kojom se španjolska Agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju i istraživačkoj djelatnosti Andaluzije (*Agencia Andaluza de Evaluación de la Calidad y Acreditación Universitaria – the Agency for Quality Assurance in Higher Education and Research of Andalusia – AGAE*) potvrđuje za koordinatora vanjskog vrednovanja AZVO-a. AZVO se za AGAE odlučio, između ostalog zbog sličnog ustroja i ovlasti te andaluzijske agencije, prvenstveno kad je riječ o vrednovanju znanstvene djelatnosti.

Budući da objedinjuje niz funkcija koje u većim zemljama obavlja više agencija pa je njezino područje djelovanja šire od vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju, Agencija se između dviju mogućih vrsta vanjskog vrednovanja odlučila za tip B – vrednovanje s više namjena, od kojih je jedna ispuniti zahtjeve za članstva u ENQA-i i EQAR-u.

Zbog potrebe izrade samoanalize, unutar AZVO-a je organizirana radna skupina zadužena za izradu tog dokumenta. Svaki je član te radne skupine, u okviru svoje nadležnosti, bio zadužen za obradu pojedinog dijela samoanalize, nakon čega se na zajedničkim sastancima komentirao i dorađivao predloženi sadržaj te se dokument nadopunjavao dijelovima na kojima se zajednički radilo.

Kako bi u izradu samoanalize uključila što veći broj dionika, AZVO je, uz upitnik o zadovoljstvu korisnika koji se svake godine šalje najširem krugu dionika AZVO-a, odlučio u sklopu izrade samoanalize poslati dionicima i upitnik o tome u kojoj mjeri AZVO ispunjava vrijednosti koje je odredio kao okosnicu svog rada. Anketni je upitnik elektroničkim putem upućen na adrese 500 dionika koji su u svom radu izravno surađivali s AZVO-om, a zaprimljeni su odgovori na ukupno 169 upitnika (35%). Na razini Agencije najbolje smo ocjene dobili za vrijednost, profesionalnost i odgovornost u radu. Te se vrijednosti odnose na individualni način rada i stavove djelatnika Agencije prema poslu koji obavljaju. Najniže je ocijenjena vrijednost - neovisnost što se po našoj procjeni odnosi na percepciju javnih i državnih institucija u hrvatskoj javnosti. Sve su ispitivane vrijednosti dobile relativno visoke ocjene pa je tako i najslabije ocijenjena vrijednost dobila

ocjenu 4,13 na skali 1 - 5. Rezultati ukazuju na to da ispitanici ocjenjuju kako Agencija ispitivane vrijednosti ostvaruje u znatnoj mjeri (*Prilog 11*).

Prijedlog je samoanalize nakon posljednjih tehničkih dorada poslan na čitanje Akreditacijskom savjetu te na usvajanje Upravnom vijeću AZVO-a, tijelima koja uključuju predstavnike svih dionika AZVO-a.

3. NACIONALNI SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANOSTI I AZVO

Visoko je obrazovanje usko povezano sa znanstvenom djelatnošću, a u Republici Hrvatskoj se, radi povijesnih razloga i činjenice da se radi o maloj zemlji, ova dva sustava velikim dijelom preklapaju. Ona su i regulirana istim zakonskim okvirom (*Prilog 1, Prilog 2*) te u nadležnosti istog ministarstva (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa). Godine 2009. usvojen je novi *Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)* kojim je Agencija dobila veće ovlasti u osiguravanju kvalitete rada u znanosti i visokom obrazovanju, a ujedno je i povećana odgovornost samih znanstvenih organizacija i visokih učilišta za kvalitetu vlastitog rada. Ovim su zakonom riješeni neki nedostaci sustava koje ćemo detaljnije opisati u nastavku teksta, a u tijeku je i izrada novih zakona koji bi trebali regulirati ostala pitanja u sustavu znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske.

3.1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Sustav visokog obrazovanja Republike Hrvatske posljednjih je nekoliko godina u procesu reforme. Poticaj za to bili su uočeni problemi u razdoblju prije 2004. godine (dugo trajanje studija, slaba prolaznost i postotak završavanja, slaba mobilnost, nedostatak jasnih ciljeva programa, nezadovoljstvo poslodavaca kompetencijama studenata, nepovoljna obrazovna struktura stanovništva itd.).

Također, 2001. godine potpisana je Bolonjska deklaracija i u skladu s tim je Vlada Republike Hrvatske usvojila *Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja od 2005. - 2010. godine* koji je definirao ciljeve (do kraja 2006. god. uspostaviti sustav jamstva kvalitete u visokoobrazovnom sustavu Republike Hrvatske, do 2010. god. smanjiti stopu odustajanja i trajanje studija) i prioritete koji se tiču visokog obrazovanja (poboljšanje kvalitete i učinkovitosti obrazovnog sustava).

Velik korak u reformi visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj učinjen je upravo 2005. godine restrukturiranjem programa na preddiplomskoj i diplomskoj razini u skladu s bolonjskim principima. Do početka akademske godine 2005./2006. akreditirano je 828 studija prvog i drugog ciklusa studiranja (do danas ih je akreditirano 991) te su prvi bolonjski studenti upisani upravo te godine. U razdoblju od 2005. do 2009. godine restrukturirani su i poslijediplomski studijski programi te su do danas akreditirana 103 poslijediplomska sveučilišna (doktorska) studija kao i 178 poslijediplomskih specijalističkih studija.

U tom je razdoblju zabilježen porast novoosnovanih visokih učilišta. Osnovano je 30 visokih učilišta, od čega najviše privatnih visokih škola, a i velik broj javnih veleučilišta uglavnom na područjima od posebne državne skrbi, u skladu sa strateškim opredjeljenjem Republike Hrvatske za policentrični razvoj visokog obrazovanja. Osnovana su i prva privatna sveučilišta.

Od 2006. god. započinje razvoj Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO-a). U srpnju 2007. godine usvojene su *Polazne osnove HKO-a* i ustrojeno je Povjerenstvo za izradu HKO-a koje zajedno s Operativnim timom ima zadaću izraditi i provesti Hrvatski kvalifikacijski okvir do 2012. godine.

U hrvatski su obrazovani sustav od akademske godine 2009./2010. uvedene dvije značajne novosti – državna matura na kraju četverogodišnjega srednjeg obrazovanja i informatiziran način prijave na visoka učilišta koja pri rangiranju kandidata za upis vrednuju upravo rezultate ispita državne mature, što znači da su ispiti državne mature u potpunosti zamijenili dosadašnje razredbene ispite na visokim učilištima.

Iako su navedene promjene rezultirale konkretnim poboljšanjima u sustavu visokog obrazovanja (primjerice povećanjem broja upisanih i diplomiranih studenata), postalo je očito da je u okviru reforme studijskih programa u skladu s bolonjskim principima naglasak prvenstveno bio na uspostavi studiranja u tri ciklusa i uvođenju ECTS bodovnog sustava, a ne toliko na stvarnom poboljšanju kvalitete studijskih programa i njihove izvedbe.

Također, spomenuto povećanje broja novih visokih učilišta nije bilo zakonski regulirano na odgovarajući način pa su bile otvorene mogućnosti različitim interpretacijama kriterija za osnivanje (posebice kriterija koji se odnosi na ispunjavanje uvjeta o potrebnom broju kvalificiranih nastavnika).

Restrukturiranje postojećih studija praćeno snažnim porastom broja novih studija i visokih učilišta provedeno je bez strateškog promišljanja visokog obrazovanja na nacionalnoj razini te je rezultiralo nizom problema na koje je Agencija aktivno upozoravala.

Kontinuirana aktivnost Agencije u cilju osvještavanja javnosti i strateških tijela nadležnih za visoko obrazovanje o navedenim problemima rezultirala je i konkretnim učincima koji se posebice očituju u donošenju novoga zakonodavnog okvira. Nakon usvajanja *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*, čime su se riješili neki od spomenutih problema, poput neodgovarajućih kriterija za osnivanje novih visokih učilišta i studijskih programa, u tijeku je i izrada novih zakona koji bi trebali regulirati ostala pitanja visokog obrazovanja Republike Hrvatske.

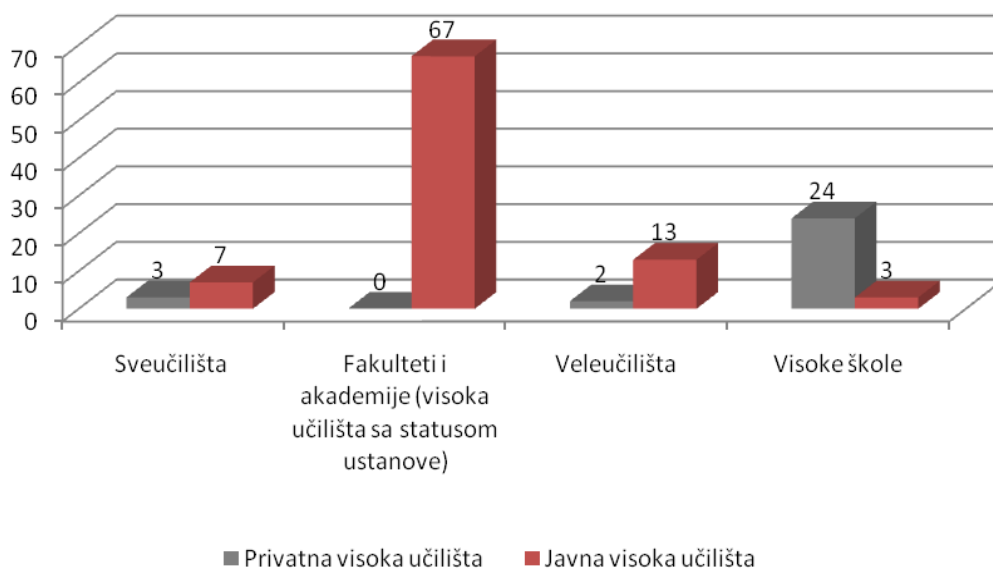
Očekujemo da će sveobuhvatan doprinos navedenih reformi i aktivnosti biti u cilju usklađivanja sustava visokog obrazovanja i znanosti Republike Hrvatske s europskim što omogućuje integraciju u Europski prostor visokog obrazovanja (European Higher Education Area – EHEA), povećanje mobilnosti, prepoznatljivosti i vjerodostojnosti hrvatskih visokoobrazovnih

kvalifikacija, omogućavanje pristupa tržištu rada RH nositeljima inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija i osiguravanje jednakog pristupa sustavu visokog obrazovanja.

Visoka učilišta u Republici Hrvatskoj su sveučilišta (sa svojim sastavnicama – fakultetima i drugim pravnim osobama), veleučilišta i visoke škole (**Graf 1.** i **Tablica 1.**). Sveučilište je ustanova koja organizira i provodi sveučilišne studije, a veleučilište i visoka škola ustanove su koje izvode stručne studije (iznimno, sveučilišta mogu izvoditi i stručne studije).

U Republici Hrvatskoj trenutno postoje 122 visoka učilišta sa statusom ustanove od čega: 7 javnih sveučilišta, 3 privatna sveučilišta, 67 fakulteta i akademija, 2 privatna veleučilišta, 13 javnih veleučilišta, 27 privatnih visokih škola i 3 javne visoke škole. Velik je broj visokih učilišta rezultat toga što najveća sveučilišta (sveučilišta u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu) nisu integrirana odnosno njihovi fakulteti imaju pravnu osobnost.

Graf 1. Broj sveučilišta, veleučilišta i visokih škola u Republici Hrvatskoj

Izvor: AZVO, 2010. godine

Tablica 1. Broj sastavnica sveučilišta u Republici Hrvatskoj

Javno sveučilište	Broj fakulteta/akademija	Broj sastavnica sa statusom sveučilišnog odjela	Sveukupno sastavnica
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku	12	4	16
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	0	5	5
Sveučilište u Dubrovniku	0	7	7
Sveučilište u Rijeci	10	4	14
Sveučilište u Splitu	12	2	14
Sveučilište u Zadru	0	22	22
Sveučilište u Zagrebu	33	1	34
Ukupno	67	45	112

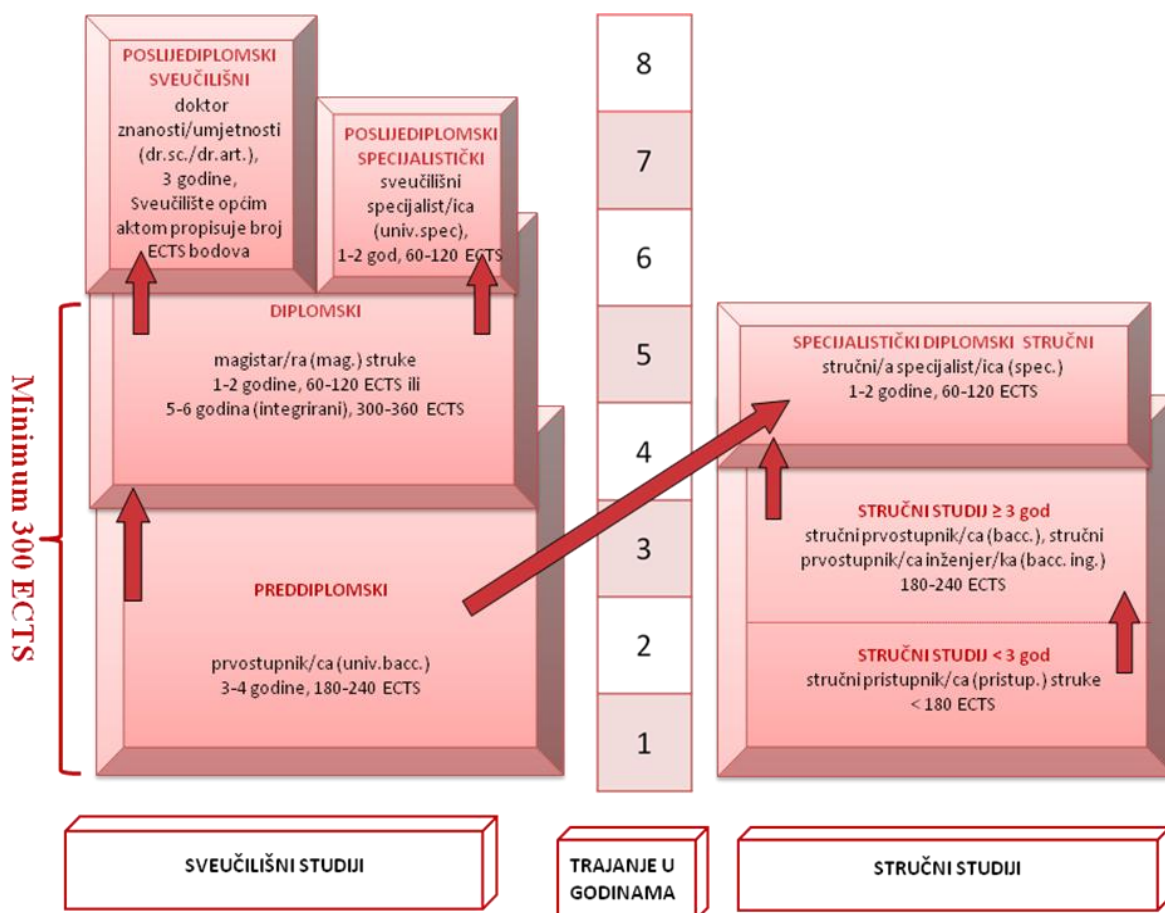
Izvor: AZVO, 2010. godine

U Republici Hrvatskoj postoje sveučilišni i stručni studiji (**Graf 2** i **Graf 3**). Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća. Stručni studij pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja te ih osposobljava za neposredno uključivanje u radni proces.

Sveučilišni studij obuhvaća tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Stručni studij obuhvaća dvije razine: stručni i specijalistički diplomski stručni studij.

Na navedenim studijima danas studira oko 180.000 studenata (**Graf 4**).

Graf 2. Vrste studija na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj

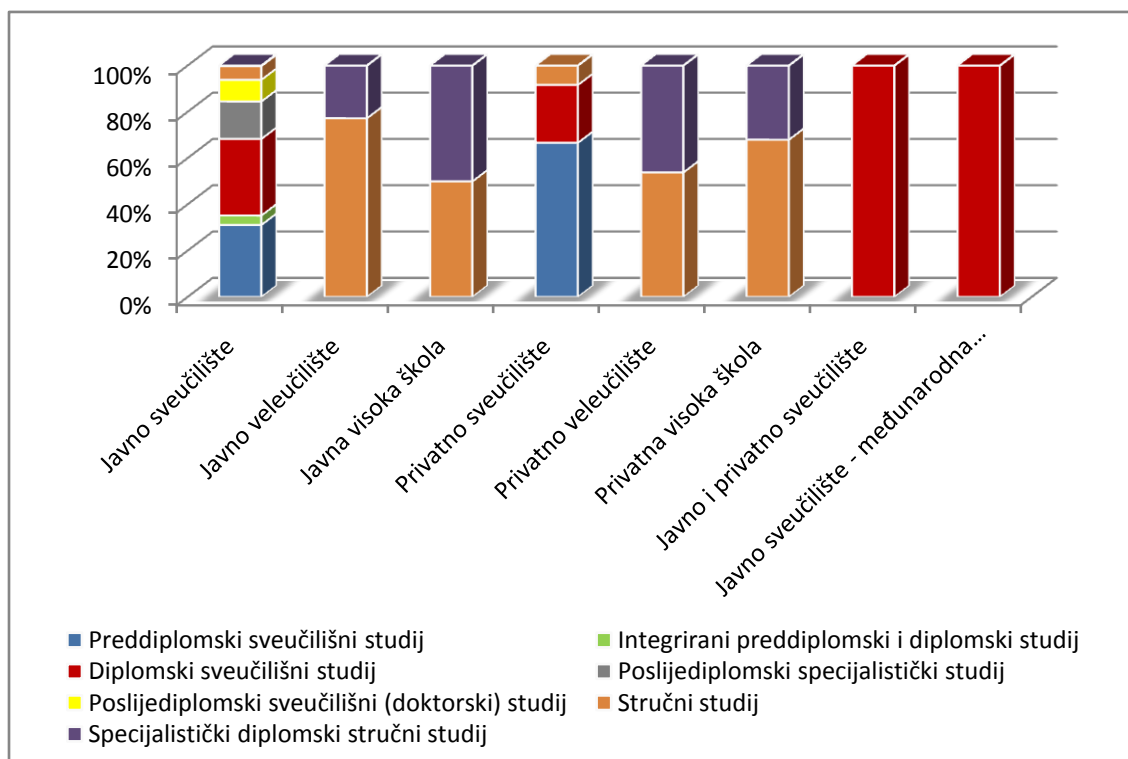
Izvor: AZVO, 2010. godine

Tablica 2. Broj i vrsta studijskih programa po vrstama visokih učilišta

Vrsta programa	Javno sveučilište	Javno veleučilište	Javna visoka škola	Privatno sveučilište	Privatno veleučilište	Privatna visoka škola	Javno i privatno sveučilište	Javno sveučilište – međunarodna suradnja	UKUPNO
Preddiplomski sveučilišni studij	343			8					351
Integrirani preddiplomski i diplomski studij	45								45
Diplomski sveučilišni studij	364			3			2	1	370
Poslijediplomski specijalistički studij	178								178
Poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij	103								103
Stručni studij	65	68	3	1	7	34			178
Specijalistički diplomski stručni studij	2	20	3		6	16			47
UKUPNO	1100	88	6	12	13	50	2	1	1272

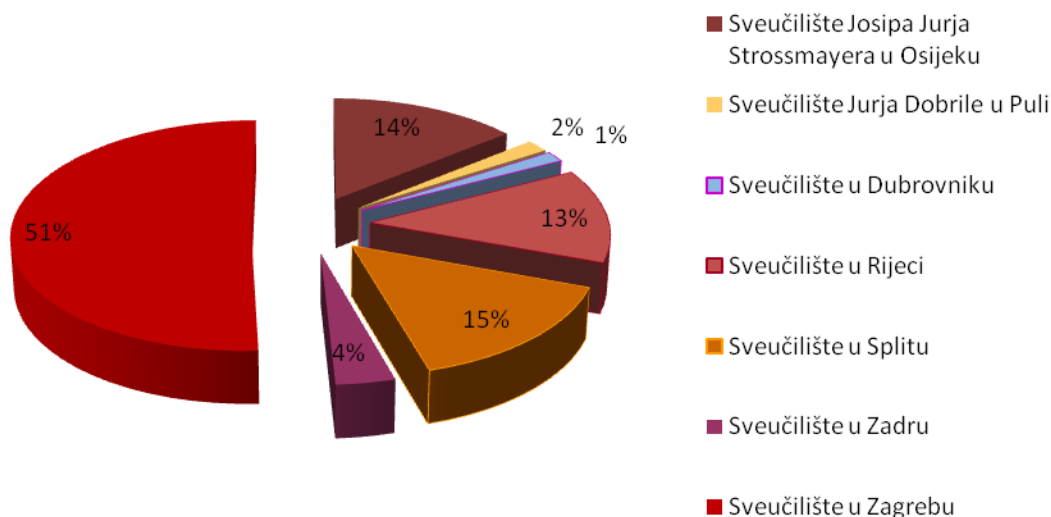
Izvor: AZVO, 2010. Godine

Graf 3. Broj i vrsta studijskih programa po vrstama visokih učilišta

Izvor: AZVO, 2010. Godine

Graf 4. Broj studenata na javnim sveučilištima u akademskoj godini 2009./2010. u Republici Hrvatskoj

Izvor: AZVO, MZOŠ, 2010. godine

3.2. Sustav znanosti u Republici Hrvatskoj

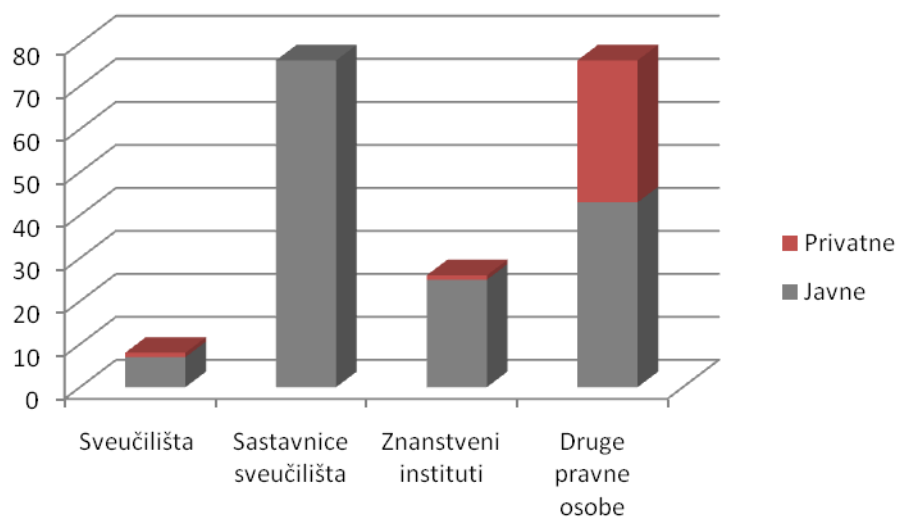
Znanost je u Republici Hrvatskoj jedna od najvažnijih djelatnosti koju država potiče i štiti što je zajamčeno Ustavom kao i raznim strateškim dokumentima razvoja hrvatskog društva i ekonomije. Važeći Zakon koji regulira područje znanosti (*Prilog 1*) donesen je 2003. godine, a u pripremi su novi zakoni koji bi trebali osigurati još bolje uvjete i veću kvalitetu znanstvenih istraživanja.

Proces pravnog jačanja sustava osiguravanja kvalitete u znanosti započeo je 2009. godine donošenjem *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju*. Njime Agencija dobiva veće ovlasti u osiguravanju kvalitete rada u znanstvenim organizacijama. Same znanstvene organizacije također dobivaju veću odgovornost usklađivanja svog rada sa standardima znanstvene izvrsnosti, transparentnosti trošenja sredstava iz državnog proračuna, prijenosa znanja, suradnje s javnim institucijama te privatnim proizvodnim tvrtkama.

Prema važećim propisima, osim utvrđivanja nužnih uvjeta, Agencija izdaje i ocjenu kvalitete znanstvenih organizacija koja može utjecati na razvojni proračun znanstvenih organizacija.

U Republici Hrvatskoj postoji oko 190 znanstvenih organizacija upisanih u Upisnik znanstvenih organizacija. Upisnik znanstvenih organizacija vodi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

Graf 5. Broj i vrsta znanstvenih organizacija upisanih u Upisnik znanstvenih organizacija

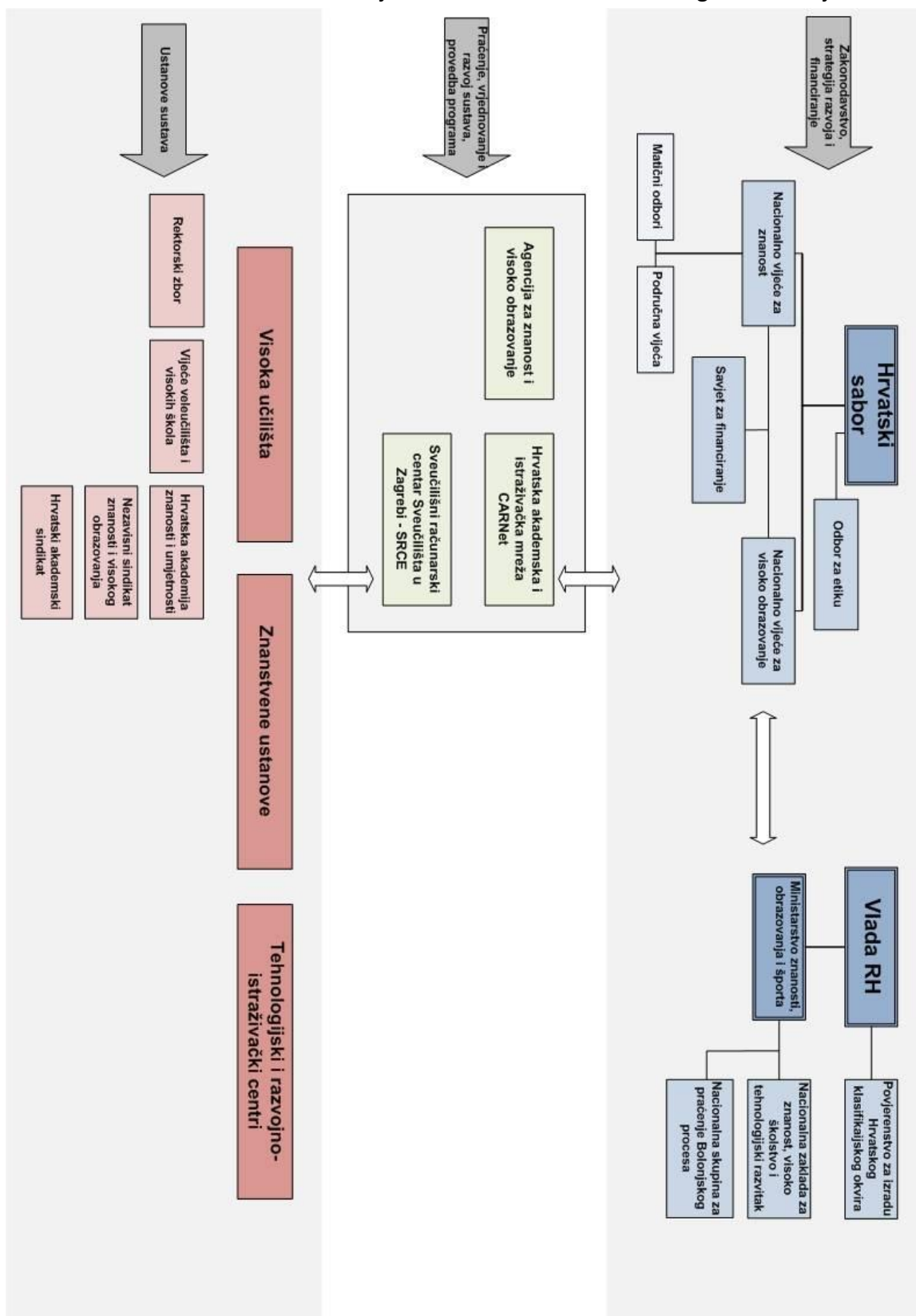

Izvor: AZVO, 2010. godine

Tablica 3. Broj zaposlenih u akademskoj godini 2009./2010. u javnim znanstvenim institutima

Javni znanstveni institut	broj zaposlenih
Institut Ruđer Bošković, Zagreb	851
Hrvatski veterinarski institut, Zagreb	213
Institut za medicinska istraživanje i medicinu rada, Zagreb	149
Poljoprivredni institut, Osijek	153
Institut Ivo Pilar, Zagreb	107
Hrvatski geološki institut, Zagreb	106
Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split	95
Hrvatski šumarski institut, Jastrebarsko	80
Institut za fiziku, Zagreb	79
Hrvatski institut za povijest, Zagreb	76
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb	66
Ekonomski institut, Zagreb	61
Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split	56
Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč	48
Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb	48
Institut za društvena istraživanja, Zagreb	46
Institut za međunarodne odnose, Zagreb	42
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb	40
Institut za antropologiju, Zagreb	39
Institut za migracije i narodnosti, Zagreb	33
Institut za arheologiju, Zagreb	31
Institut za filozofiju, Zagreb	29
Institut za turizam, Zagreb	27
Staroslavenski institut, Zagreb	22
Institut za javne financije, Zagreb	20

Graf 6. Relevantna tijela u sustavu znanosti i visokog obrazovanja

3.3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO)

3.3.1. Počeci osiguravanja kvalitete u visokom RH i osnivanje AZVO-a

Početke osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju pronalazimo u *Zakonu o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti* (NN 96/93, 34/94, 29/96) i *Zakonu o visokim učilištima* (NN 96/93, 34/94, 59/96, 14/00, 26/00, 67/00, 94/00, 129/00) koji su stupili na snagu 1993. godine i kojima su osnovana nacionalna vijeća za znanost i visoko obrazovanje kao strateška tijela Hrvatskog sabora. Općenito, možemo razlikovati tri glavna razdoblja kroz koja se izgrađivao sustav osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske.

Zakonom o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti osnovano je Nacionalno znanstveno vijeće koje je, uz stratešku ulogu, imalo zadatak ocijeniti stanje u znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, njezin položaj i razvoj sa stajališta međunarodne usporedivosti, kvalitete i društvene svrhovitosti, na temelju prosudbi područnih vijeća (tijela Nacionalnog vijeća za znanost za pojedina znanstvena i umjetnička područja) i inozemnih stručnjaka. Vijeće je imalo zadatak prosuditi i potrebu osnutka javnih znanstvenoistraživačkih pravnih osoba.

Zakonom o visokim učilištima osnovano je Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu kao strateško tijelo koje brine o osiguravanju kvalitete i uspješnom djelovanju sustava visokog obrazovanja. Navedeno je tijelo imalo zadatak ocijeniti stanje u području visokog obrazovanja te predlagati osnove politike u području visokog obrazovanja. Također, zadatak Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu bio je i davanje mišljenja o potrebi uvođenja novih studija i osnivanje novih visokih učilišta te davanje mišljenja o ispunjavanju standarda kvalitete za ustroj i izvedbu studija.

Prema podacima iz izvješća Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu, u razdoblju od 1999. do 2004. Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu u cijelosti je provelo vanjsko vrednovanje 28 fakulteta, 1 veleučilišta i 1 visoke škole, kao i vanjsko vrednovanje Odjela iz područja prirodnih znanosti na trima fakultetima i jednom sveučilištu te Odjela iz područja tehničkih i biotehničkih znanosti na dvama veleučilištima. Tada provedena vrednovanja uključivala su izradu samoanalize

visokog učilišta, imenovanje stručnog povjerenstva zaduženog za vrednovanje (*peer review*) u čijem je sastavu bilo 3 - 5 stručnjaka, uključujući i stručnjaka iz inozemstva, posjet vrednovanom visokom učilištu u trajanju od 1 do 2 dana te izradu završnog izvješća stručnog povjerenstva.

Osnutkom Agencije 2005. godine počinje drugo razdoblje u izgradnji sustava osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koje je trajalo do 2009. godine. U razdoblju od 2005. do 2009. pravni temelj za provođenje postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju bio je *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Prilog 2)* koji je usvojen 2003. čime prestaje važiti *Zakon o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti* i *Zakon o visokim učilištima* iz 1993. godine.

U skladu s navedenim *Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Prilog 2)* djelokrug rada Agencije činili su stručni i administrativni poslovi u postupcima vrednovanja znanstvenih organizacija i visokih učilišta, odobravanja studijskih programa na visokim učilištima, izdavanja dopusnica novim visokim učilištima, vrednovanja sustava za osiguravanje kvalitete na visokim učilištima, priznavanja inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija, uključivanja sustava znanosti i visokog obrazovanja u međunarodni sustav, povezivanja s ENQA-om te stvaranja i održavanja nacionalnih baza podataka o sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.

Zakon, između ostalog, po prvi put eksplicitno spominje kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti te predviđa novi sastav i ulogu Nacionalnog vijeća za znanost. Donošenjem *Pravilnika o vrednovanju znanstvenih organizacija (Prilog 13)*, Nacionalno vijeće za znanost uz stručnu i administrativnu pomoć Agencije započinje procese vanjskog vrednovanja kvalitete i učinkovitosti rada znanstvenih organizacija.

Prve su znanstvene organizacije vrednovane 2007. godine, a preporuke su (pozitivne, negativne i pisma očekivanja), nakon posjeta i procjene stručnog povjerenstva, poslane ministru kao podloga produženja statusa znanstvene organizacije u Upisniku znanstvenih organizacija. Drugi

krug znanstvenih organizacija vrednovan je 2008. godine. Posljedice su najočiglednije u nizu negativnih preporuka koje su rezultirale ispisom preko deset znanstvenih organizacija iz Upisnika znanstvenih organizacija te nekoliko pisama očekivanja koja su znanstvenim organizacijama izdana u svrhu poboljšanja njihova rada do naznačenog roka.

Zakon je također definirao i novi sastav i ulogu Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje. Na temelju Zakona te *Pravilnika o mjerilima i kriterijima za osnivanje novih visokih učilišta i studijskih programa* kao i *Pravilnika o vrednovanju kvalitete i učinkovitosti visokih učilišta i studijskih programa*, Agencija je provodila postupke vanjskog osiguravanja kvalitete visokih učilišta i studijskih programa. Konačno mišljenje o vrednovanju visokih učilišta i studijskih programa, kao i o osnivanju novih visokih učilišta i studijskih programa, donosilo je Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje. Mišljenje Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje upućivalo se ministru znanosti, obrazovanja i športa.

Tijekom navedenog razdoblja uočeno je da postojeći zakonodavni okvir ograničava provođenje svih planiranih aktivnosti jer nije dovoljno jamčio neovisnost Agencije u provođenju postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.

Agencija je aktivno upozoravala na posljedice koje bi iz toga mogle proizaći što je naišlo na odaziv i razumijevanje strateških tijela Republike Hrvatske te je 2009. godine na snagu stupio novi *Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)* čime je postavljen dobar temelj za buduće aktivnosti.

Stupanjem Zakona na snagu započinje treće i najnovije razdoblje u izgradnji sustava osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske.

Navedenim je Zakonom iznova određena uloga Agencije za znanost i visoko obrazovanje tako da ona postaje nositelj postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske. Time je osnažena njezina neovisnost i potvrđena njezina uloga u

nacionalnom kontekstu, kao jedinstvenoga nacionalnog tijela koje objedinjuje brojne aktivnosti vezane uz kvalitetu u znanosti i visokom obrazovanju i pridonosi njihovom boljem međusobnom povezivanju.

Osim što navedeni Zakon osnažuje ulogu Agencije, definirajući je kao nositelja postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske, donosi i značajne promjene vezane za buduće provođenje postupaka osnivanja novih visokih učilišta i odobravanja novih studijskih programa te omogućuje unapređenje dosadašnjih postupaka vanjskog vrednovanja postojećih visokih učilišta.

3.3.2. Sadašnji status Agencije za znanost i visoko obrazovanje

Izjava o misiji

Misija je AZVO-a trajno podupirati unapređivanje kvalitete znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, primjenjujući najbolju europsku i svjetsku praksu (*Prilog 4*).

Osnutak Agencije za znanost i visoko obrazovanje

Agencija je javna ustanova osnovana Uredbom Vlade Republike Hrvatske 15. srpnja 2004. godine i registrirana pri Trgovačkom sudu u Zagrebu 8. ožujka 2005. godine. Agencija samostalno i neovisno obavlja poslove u djelokrugu i nadležnosti utvrđenim Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (*Prilog 1*), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (*Prilog 2.*) i Zakonom o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija. AZVO je jedina nacionalna agencija zadužena za vanjsko vrednovanje kvalitete visokih učilišta, studijskih programa i znanstvenih organizacija.

Financiranje Agencije

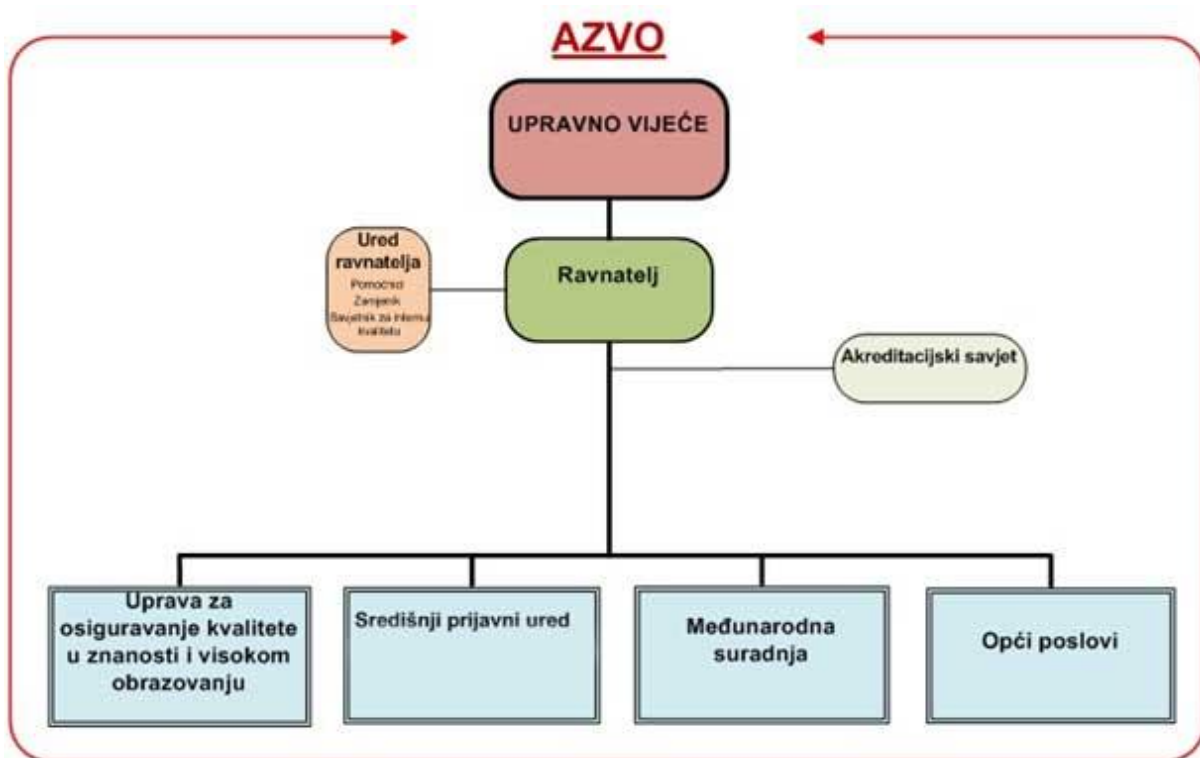
Agencija se zasad u potpunosti financira iz državnog proračuna te koristi sredstva pretpristupnih fondova EU-a. Prema Statutu (*Prilog 3*) ima mogućnost ostvarivanja vlastitih prihoda. Trenutno Agencija naplaćuje provođenje postupka stručnog priznavanja stranih visokoobrazovnih kvalifikacija (mišljenja, preporuke i odluke koje se izdaju tijekom postupka).

Pravo provođenja postupaka vrednovanja

Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1) iznova je definiran djelokrug rada Agencije i utvrđena je njezina neovisnost. Agencija u okviru svog djelokruga provodi sljedeće postupke vrednovanja:

- inicijalnu akreditaciju
- reakreditaciju
- tematsko vrednovanje
- vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu unutarnjih sustava osiguravanja kvalitete (*audit*).

Graf 7. Organizacijska shema AZVO-a

Tijela su AZVO-a Upravno vijeće, ravnatelj i Akreditacijski savjet. U tijelima su zastupljeni predstavnici svih dionika sustava znanosti i visokog obrazovanja, uključujući i studente, a u radu Akreditacijskog savjeta, radi postizanja većeg stupnja transparentnosti i povjerenja javnosti,

sudjeluje i predstavnik nevladine udruge iz područja visokog obrazovanja i znanosti (*Prilog 1, Prilog 8 i Prilog 9*).

Upravno vijeće upravlja i nadzire rad Agencije te donosi odluke koje se odnose na njezino poslovanje.

Upravno vijeće Agencije:

- donosi Statut Agencije na prijedlog ravnatelja i uz suglasnost Ministarstva;
- imenuje i razrješava ravnatelja;
- imenuje i razrješava zamjenika ravnatelja Agencije na prijedlog ravnatelja;
- donosi Pravilnik o unutarnjem redu kojim se pobliže uređuje unutarnji ustroj Agencije na prijedlog ravnatelja;
- donosi godišnji program rada Agencije kojim se detaljno uređuju aktivnosti i poslovi Agencije za kalendarsku godinu te nadzire provođenje programa;
- usvaja godišnji proračun Agencije na prijedlog ravnatelja;
- prihvaća završno financijsko izvješće Agencije;
- na prijedlog ravnatelja donosi odluke o visini naknade za:
 - provođenje postupaka inicijalne akreditacije za osnivanje privatnih visokih učilišta i njihovih studijskih programa;
 - provođenje postupaka tematskih vrednovanja na zahtjev predmeta vrednovanja;
 - usluge savjetovanja u provođenju postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete;
- određuje ostale vrste usluga koje Agencija pruža uz naknadu i visinu naknade za pružene usluge;
- usvaja godišnje izvješće o radu Agencije koje podnosi ravnatelj i prosljeđuje ga Ministarstvu te osnivaču Agencije;
- kao tijelo drugog stupnja odlučuje o pravima radnika iz radnog odnosa i u vezi s radom;
- obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom i Statutom Agencije.

Upravno vijeće Agencije ima predsjednika i 8 članova koji se imenuju na vrijeme od 4 godine.

Predsjednika i 7 članova imenuje Hrvatski sabor na sljedeći način:

- predsjednika i dva člana na prijedlog Vlade Republike Hrvatske
- jednog člana na prijedlog Vijeća veleučilišta i visokih škola
- jednog člana na prijedlog Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje
- jednog člana na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost
- jednog člana na prijedlog Hrvatskoga studentskog zbora.

Agencija imenuje jednog člana Upravnog vijeća iz redova svojih zaposlenika, sukladno odredbama Zakona o radu.

Ravnateljica je AZVO-a prof. dr. sc. Jasmina Havranek.

Ravnatelj AZVO-a:

- predstavlja i zastupa Agenciju, organizira i vodi poslovanje i stručni rad Agencije;
- predlaže Upravnom vijeću godišnji program rada, financijski plan i godišnji proračun Agencije i odgovoran je za njihovo ostvarivanje;
- predlaže Upravnom vijeću godišnje izvješće o radu i poslovanju Agencije;
- predlaže Upravnom vijeću nacrt Statuta, njegove izmjene i dopune te Pravilnik o unutarnjem redu;
- donosi druge opće akte iz djelokruga rada Agencije;
- samostalno poduzima pravne radnje u ime i za račun Agencije do vrijednosti utvrđene Statutom Agencije;
- odlučuje o zasnivanju i prestanku radnog odnosa radnika Agencije;
- sudjeluje u radu Upravnog vijeća bez prava odlučivanja;
- predlaže Upravnom vijeću imenovanje i razrješenje zamjenika ravnatelja;
- bira vanjske suradnike iz reda znanstvenika i stručnjaka za obavljanje pojedinih poslova u svezi s djelatnošću i poslovanjem Agencije.

Ravnateljem Agencije može biti imenovana osoba koja je stekla akademski stupanj doktora znanosti i koja je izabrana u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog ili redovitog profesora, odnosno znanstveno zvanje višega znanstvenog suradnika ili znanstvenog savjetnika.

Akreditacijski savjet je stručno vijeće Agencije koje donosi dokumente vezane uz postupke vanjskog vrednovanja i konačno mišljenje o kvaliteti visokih učilišta i znanstvenih organizacija.

Akreditacijski savjet ima 11 članova koje, na prijedlog ravnatelja, imenuje Upravno vijeće Agencije na razdoblje od 4 godine.

Prijedlog kandidata na zahtjev Agencije dostavljaju:

- Rektorski zbor
- Vijeće veleučilišta i visokih škola
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatski studentski zbor
- Nacionalno vijeće za znanost
- Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje.

Na temelju prikupljenih prijedloga, ravnatelj predlaže Upravnom vijeću 11 kandidata za članove Akreditacijskog savjeta.

Akreditacijski savjet može imati i predstavnike nevladinih i neprofitnih organizacija kao pridružene članove koji su prepoznati kao nositelji interesa u znanosti i visokom obrazovanju.

Pridruženi se članovi imenuju odlukom Akreditacijskog savjeta na prijedlog ravnatelja Agencije i nemaju pravo odlučivanja.

Ravnatelj Agencije sudjeluje u radu Akreditacijskog savjeta bez prava odlučivanja.

Državni dužnosnici ne mogu biti članovi Akreditacijskog savjeta.

Akreditacijski savjet obavlja sljedeće poslove:

- usvaja dokumente za provođenje postupka inicijalne akreditacije i reakreditacije visokih učilišta, studijskih programa i znanstvenih organizacija te dokumente za provođenje tematskog vrednovanja i postupak vanjske neovisne periodične

prosudbe unutarnjih sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete (*audit*) visokih učilišta i znanstvenih organizacija;

- donosi kriterije i indikatore za ocjenu kvalitete predmeta vrednovanja;
- donosi plan provođenja postupaka vanjskog vrednovanja;
- imenuje članove stručnih povjerenstava za provođenje postupaka vanjskog vrednovanja;
- donosi mišljenje o završnim izvješćima povjerenstva o provedenim postupcima vanjskog vrednovanja;
- imenuje članove povjerenstava za rješavanje žalbi na provedene postupke vanjskog vrednovanja;
- podnosi ravnatelju godišnje izvješće o svojem radu;
- predlaže godišnji program rada iz područja svog djelokruga rada te uređuje sastav i način rada radnih tijela Akreditacijskog savjeta;
- odlučuje o drugim stručnim pitanjima na zahtjev Upravnog vijeća i ravnatelja Agencije.

Druge odgovornosti Agencije

S obzirom na navedeno, uzimajući u obzir veličinu Republike Hrvatske te bitnu povezanost znanosti i visokog obrazovanja, pokazalo se svrsishodnim na jednom mjestu ujediniti postupke vrednovanja jednog i drugog sustava, ali i niz drugih postupaka vezanih uz sustav visokog obrazovanja i znanosti.

Tako AZVO, osim provođenja postupaka vrednovanja prema *Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*, obavlja i sljedeće poslove:

- stručno priznavanje inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija (Nacionalni ENIC/NARIC ured);
- povezivanje i uključivanje u međunarodna udruženja i mreže koje se bave osiguravanjem kvalitete u sustavu znanosti i visokog obrazovanja (Međunarodna suradnja);

- skupljanje i obrađivanje podataka o sustavu znanosti i visokog obrazovanja (Odjel analitike i statistike);
- objedinjavanje podataka o ispunjavanju uvjeta za upis kandidata na visoka učilišta te pružanje informacija o uvjetima upisa na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj, kao i o cijelom sustavu znanosti i visokog obrazovanja (Središnji prijavni ured).

Preglednik studijskih programa, objavljen na mrežnim stranicama AZVO-a, rezultat je nastojanja Agencije da omogući javnosti uvid u programe svih razina studija na kojima se može studirati u Republici Hrvatskoj.

AZVO potiče razvoj znanstvenih vještina, znanja i istraživanja o sustavu kvalitete znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te provodi sustavne edukacijske aktivnosti na nacionalnoj razini - posebno edukacije članova stručnih tijela u postupcima vrednovanja u okviru vanjskog sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete.

Jedna je od zadaća Agencije brinuti o uspješnom funkcioniranju Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje, Nacionalnog vijeća za znanost, Savjeta za financiranje znanosti i visokog obrazovanja, Vijeća veleučilišta i visokih škola, Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, 7 područnih znanstvenih vijeća, 22 matična odbora te stručnih povjerenstava.

Međunarodne aktivnosti

Agencija se želi uključiti u međunarodni sustav osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti i postati njegovim priznatim i aktivnim članom. U ovu svrhu je Agencija osnovala i odjel za međunarodnu suradnju, čije je zadatak povezivanje Agencije s međunarodnim mrežama i informiranje zaposlenika i dionika o prilikama za međunarodnu suradnju. Agencija također angažira međunarodne stručnjake pri provedbi postupaka vrednovanja te Agencija aktivno sudjeluje u radu europskih i svjetskih mreža za poticanje mobilnosti i priznavanje inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija (ENIC i NARIC mreža).

Dana 22. studenog 2006. godine Agencija je postala punopravni član *Međunarodne mreže agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju* (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education - INQAAHE), a 20. prosinca 2007. godine dobila je pridruženi status u ENQA-i koji predstavlja formalan (partnerski) odnos Agencije i ENQA-e. Navedeni je status, između ostalog, priprema za punopravno članstvo u ENQA-i. U travnju 2008. godine Agencija je postala punopravni član *Mreže agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju srednje i istočne Europe* (Network of Central and Eastern European Quality Assurance Agencies in Higher Education - CEEN) te je iste godine postala i članicom *Foruma za upravljanje institucijama u sustavu visokog obrazovanja Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj* (Organization for Economic Co-operation and Development Forum for Institutional Management in Higher Education – OECD IMHE) (*Prilog 6 i Prilog 7*).

Međunarodne aktivnosti AZVO detaljnije su opisane u poglavlju 8 (III); popis sudjelovanja na međunarodnim seminarima i konferencijama može se naći u poglavlju 6.1.1. a opisi postupaka koje AZVO provodi detaljno pojašnjavaju ulogu stranih stručnjaka.

Formalne posljedice postupaka za koje je odgovorna Agencija

- Inicijalna akreditacija za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja – Agencija preporučuje ministru:
 - izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti ili
 - odbijanje zahtjeva za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti.
- Inicijalna akreditacija za izvođenje studijskog programa privatnih visokih učilišta, javnih visokih škola i veleučilišta – Agencija preporučuje ministru:
 - izdavanje dopusnice ili
 - odbijanje zahtjeva.
- Inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti - Agencija preporučuje ministru:
 - izdavanje dopusnice ili
 - odbijanje zahtjeva.
- Reakreditacija visokih učilišta i znanstvenih organizacija – Agencija daje ocjenu kvalitete visokog učilišta i preporučuje ministru:

- izdavanje potvrde o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti;
- uskratu dopusnice za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti ili
- izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine koje u slučaju visokog učilišta može obuhvatiti zabranu upisa studenata u razdoblju određenom pismom očekivanja.

Akreditacijska je preporuka javna i može utjecati na proračun visokih učilišta i znanstvenih organizacija.

- Vanjska prosudba sustava osiguravanja kvalitete ocjenjuje stupanj razvijenosti i učinkovitosti sustava te njegov utjecaj na kvalitetu visokog obrazovanja. Rezultat vanjske prosudbe može biti:
 - završno izvješće s preporukama za poboljšanje sustava i certifikat;
 - ponavljanje vanjske prosudbe u razdoblju od 18 mjeseci ili
 - reakreditacija visokog učilišta.

Izvješće se objavljuje na mrežnim stranicama AZVO-a.

Pozicioniranje Agencije

Agencija razvija svoje djelatnosti vezane uz vrednovanja kvalitete visokog obrazovanja i znanosti kako bi bila ravnopravan i pouzdan partner ostalim dionicima. Istodobno razvija suradnju s drugim agencijama u Europskoj uniji i šire te radi na tome da postane vodeća agencija u regiji.

Agencija je postavila nekoliko prioriteta i to:

- biti prepoznata u okruženju djelovanja kao vjerodostojni partner svim dionicima u visokom obrazovanju i znanosti;
- koristiti rezultate stečenog iskustva i dobre prakse te ih prenositi na ostale dionike u visokom obrazovanju i znanosti;
- kontinuirano unapređivati suradnju s ostalim dionicima i partnerima;
- usavršavati osoblje za izradu analiza i ekspertiza potrebnih za unapređenje visokog obrazovanja i znanosti.

Kako bi ostvarila zacrtane prioritete, Agencija je izradila strategiju za razdoblje 2010. - 2014. u kojoj je detaljno razrađen način rada i ostvarenja strategije te praćenja učinkovitosti rezultata.

4. AKTIVNOSTI AGENCIJE (ESG 3.3)

4.1. Zakonska podloga i usklađenost s ESG-om

Sve svoje aktivnosti Agencija provodi u skladu sa *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju*. U članku 4. navedenog Zakona definirano je da Agencija samostalno i neovisno obavlja poslove iz djelokruga utvrđenog ovim Zakonom i drugim propisima, u skladu s Europskim standardima i smjernicama (ESG) te međunarodnom praksom na području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.

Pravni okvir u području znanosti i visokog obrazovanja, a u vezi s djelokrugom rada Agencije, predstavljaju sljedeći zakoni i na temelju njih podzakonski akti te opći akti:

[Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju \(Narodne novine, 45/09\) \(Prilog 1\)](#)

[Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju \(Narodne novine, 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 Odluka USRH, 46/07, 45/09\) \(Prilog 2\)](#)

[Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija \(Narodne novine, 158/03, 198/03, 138/06\)](#)

[Zakon o potvrđivanju konvencije o priznavanju visokoobrazovnih kvalifikacija u području Europe \(Narodne novine, broj 9/02, 15/02\)](#)

[Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju \(Narodne novine, 107/07\)](#)

[Pravilnik o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskih programa i reakreditaciju visokih učilišta \(Narodne novine, 24/10\) \(Prilog 14\)](#)

[Pravilnik o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice \(Narodne novine, 83/10\) \(Prilog 15\)](#)

[Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja \(Narodne novine, 84/05, 138/06, 42/07 - Odluka USRH, 120/07, 71/10 i 116/10\)](#)

[Pravilnik o vrednovanju znanstvenih organizacija \(Narodne novine, 39/05, 104/08, 83/10\) \(Prilog 13\)](#)

[Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama \(Narodne novine, 118/09\)](#)

[Pravilnik o ustroju i načinu rada područnih vijeća i matičnih odbora](#) (Narodne novine, 76/05, 113/05-Odluka USRH, 118/05, 55/09, 38/10).

Opći su akti Agencije:

[Statut Agencije za znanost i visoko obrazovanje](#) (Prilog 3)

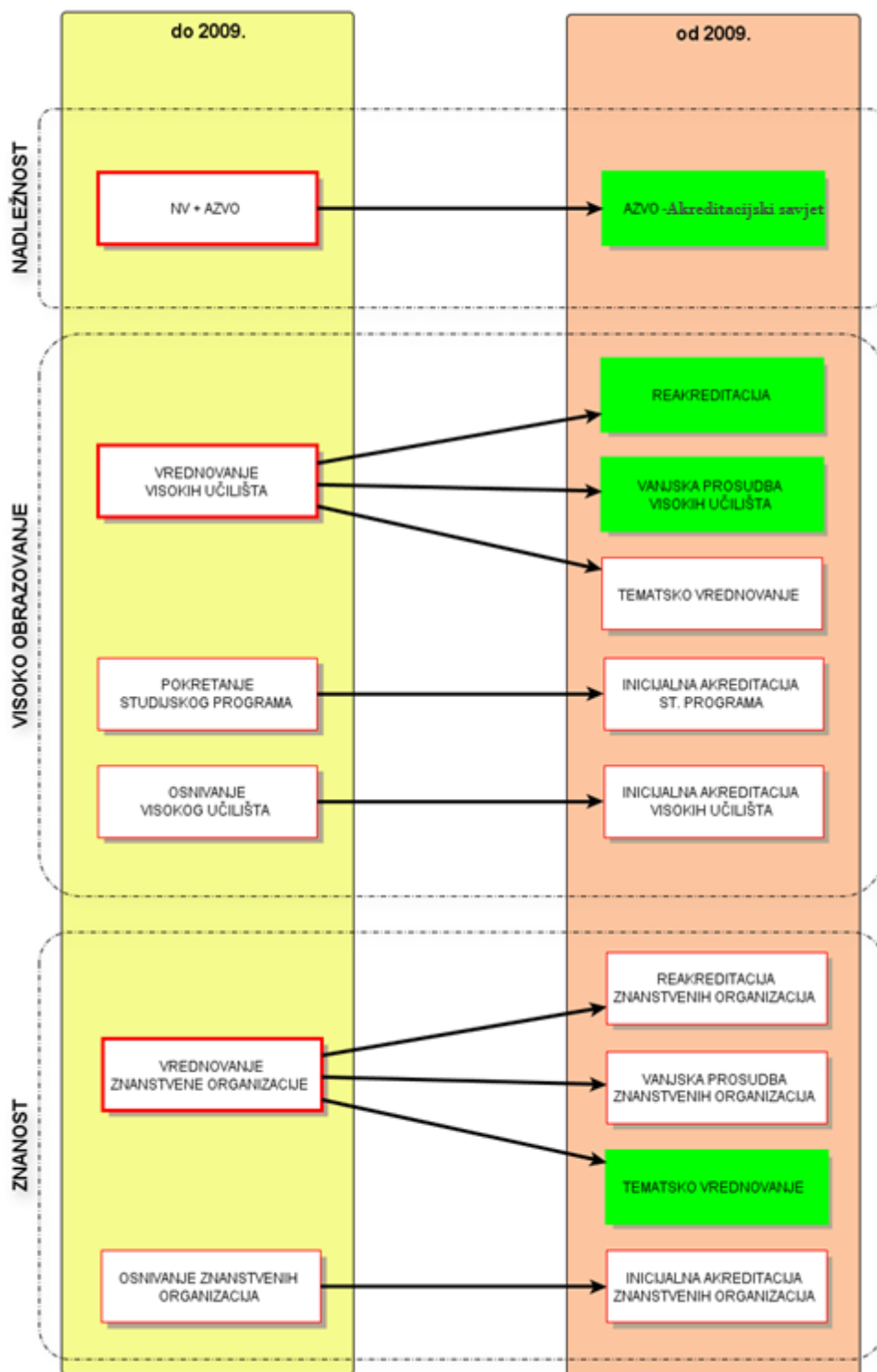
Pravilnik o unutarnjem redu

[Poslovnik o radu Akreditacijskog savjeta Agencije za znanost i visoko obrazovanje](#) (Prilog 8)

[Kodeks ponašanja Akreditacijskog savjeta](#) (Prilog 9) .

4.2. Prikaz aktivnosti AZVO-a

Slika 3. Shematski prikaz aktivnosti do i od 2009.

4.2.1. Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koje je provodila Agencija za znanost i visoko obrazovanje u razdoblju od 2005. do 2009. godine

Od svog osnutka do stupanja na snagu *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* 2009. godine (*Prilog 1*), AZVO je, sukladno *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* (*Prilog 2*), provodio sljedeće aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju:

Tablica 4. Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju do 2009. godine

Aktivnost	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Odobranje novih studijskih programa	815	61	137	203	72
Osnivanje novih visokih učilišta	4	8	9	8	1
Vrednovanje postojećih visokih učilišta	-	-	-	13	8
Izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti	-	10	2	16	9
Vrednovanje znanstvenih organizacija	-	-	10	14	-

Izvor: AZVO, 2010. godine

4.2.2. Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koje Agencija za znanost i visoko obrazovanje provodi od 2009. godine

Od stupanja na snagu *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*, AZVO provodi sljedeće aktivnosti osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju:

Tablica 5. Aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju od 2009. godine

Aktivnost	Aktivnosti započete u 2010.
Reakreditacija visokih učilišta	20
Vanjska neovisna prosudba visokih učilišta	3 (+3 pilot audita provedena 2008/2009.)
Tematsko vrednovanje javnih znanstvenih instituta	25

Izvor: AZVO, 2010. godine

Jedna je od glavnih zakonskih pretpostavki za pokretanje postupaka inicijalnih akreditacija za visoka učilišta i javne znanstvene organizacije donošenje strateškog dokumenta *Mreža visokih učilišta i studijskih programa u Republici Hrvatskoj* i *Mreža javnih znanstvenih organizacija* koje predlažu nacionalna vijeća, a usvaja Hrvatski sabor. Budući da ti dokumenti još nisu doneseni, ne mogu započeti ni postupci inicijalne akreditacije visokih učilišta, studijskih programa i znanstvenih organizacija. Isto tako, kako bi se prilagodili novim zakonskim odredbama, u prijelaznom razdoblju od godine dana od donošenja dokumenata, ne može započeti ni reakreditacija znanstvenih organizacija u skladu s *Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (Prilog 15)*.

5. POSTUPCI VANJSKOG OSIGURAVANJA KVALITETE U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU (ESG 3.1)

AZVO redovito provodi vanjsko osiguravanje kvalitete i u svim svojim postupcima vanjskog osiguravanja kvalitete uzima u obzir standarde za vanjsko osiguravanje kvalitete koji su sadržani u drugom dijelu ESG-a što je vidljivo i u svim opisima pojedinih postupaka vanjskog vrednovanja kao i u kriterijima koji su izrađeni tako da se odnose na pojedini standard.

Iako su standardi ESG-a velikim dijelom bili uzeti u obzir i u postupcima vanjskog vrednovanja koje je AZVO provodio u razdoblju do 2009. godine, u postupcima određenim novim Zakonom ti su standardi u potpunosti uzeti u obzir. Time su postupci vanjskog vrednovanja, na temelju stečenih iskustava i dobre prakse, dodatno poboljšani i unaprijeđeni.

Za svaki je postupak unaprijed određena svrha, dokumentacija koja treba proizaći iz postupka, tijek, način edukacije stručnjaka koji provode vrednovanje, sastav stručnih povjerenstava u koje su uključeni inozemni stručnjaci, studenti i gospodarstvenici. Precizno su navedeni relevantni dokumenti institucije kao i dokumenti AZVO-a na temelju kojih se postupci provode. Za svaki je postupak definirano razdoblje naknadnog praćenja aktivnosti u svrhu dodatnog poboljšanja. Svaki postupak predviđa posjet instituciji te izradu izvješća koje se upućuje visokom učilištu na očitovanje. Izvješća o vrednovanju uključuju i preporuke za poboljšanje predmeta vrednovanja. Usvaja ih Akreditacijski savjet i objavljuju se na mrežnim stranicama AZVO-a. Po završetku svakog vrednovanja, AZVO analizira uspješnost postupka vrednovanja (*Prilog 10*).

5.1. Postupci vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju prije 2009.

Odobranje novih /restrukturiranje postojećih studijskih programa (inicijalna akreditacija studijskih programa)

Tijekom 2005. godine svi su postojeći dodiplomski studijski programi (uglavnom četverogodišnji) iznova strukturirani u cilju njihova usklađivanja s bolonjskim principima (uvedeni su ECTS bodovi i dva ciklusa studiranja - preddiplomski i diplomski) te su prošli postupak vrednovanja.

U razdoblju od 2006. do 2009. godine visoka su učilišta ponovno strukturirala i svoje poslijediplomske studijske programe u cilju njihova usklađivanja s bolonjskim principima (uvedeni su ECTS bodovi i poslijediplomski studijski programi kao treći ciklus studiranja) te su i oni prošli postupak vrednovanja. Također, u tom su razdoblju vrednovani i prijedlozi novih preddiplomskih i diplomskih studijskih programa koji su bili zaprimljeni nakon 2005. godine.

Svi studijski programi koje su predložila visoka učilišta bili su sastavljeni prema *Uputama za sastavljanje prijedloga studijskog programa* koje je usvojio Rektorski zbor i koje su bile objavljene na mrežnim stranicama Agencije.

Kriteriji za odobranje novoga studijskog programa bili su propisani *Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Prilog 2)* i *Pravilnikom o mjerilima i kriterijima za osnivanje visokih učilišta i studijskih programa* te su bili objavljeni na mrežnim stranicama Agencije.

Recenzente je na svojim sjednicama imenovalo Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje na način da su za svaki studijski program imenovana 2 - 3 recenzenta pri čemu se nastojalo da barem jedan od njih bude iz inozemstva (za poslijediplomske sveučilišne (doktorske) studije to je bio obvezatan uvjet). Recenzenti su mogli biti nastavnici izabrani u znanstveno-nastavno ili nastavno zvanje u znanstvenom polju iz kojega se predlaže studijski program, ali s drugoga visokog učilišta. U tim je postupcima sudjelovalo više od 2000 domaćih i inozemnih recenzenata, a podaci o njima arhivirani su u bazi MOZVAG.

Vrednovanje studijskih programa provedeno je korištenjem elektroničke baze MOZVAG/MOZIR koju je za tu svrhu izradio Sveučilišni računarski centar (SRCE). Postupak nije uključivao posjet visokom učilištu.

Svoje mišljenje o kvaliteti predloženoga studijskog programa i ispunjavanju propisanih kriterija, recenzenti su iznosili u okviru svojih izvješća. Navedeno se izvješće upućivalo visokom učilištu na očitovanje .

Sva dokumentacija o vrednovanim studijskim programima, izvješća i usvojene preporuke arhivirana je u bazi MOZVAG i predstavlja važan izvor informacija za provođenje budućih postupaka reakreditacija studijskih programa i visokih učilišta.

Na temelju provedenog postupka vrednovanja i očitovanja visokog učilišta, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje usvajalo je zaključnu preporuku te ju je upućivalo ministru znanosti, obrazovanja i športa koji je na temelju toga izdavao rješenje o izdavanju dopusnice, uskrati dopusnice ili izdavanju pisma očekivanja za studijski program.

Na temelju postupaka vrednovanja novih studijskih programa koje je provela Agencija akreditirana su 1272 studijska programa, a popis tih studijskih programa objavljen je u Pregledniku studijskih programa na mrežnim stranicama Agencije.

Osnivanje novih visokih učilišta (inicijalna akreditacija visokih učilišta)

Kriteriji za osnivanje novoga visokog učilišta, kao i gore opisani kriteriji za pokretanje novih studijskih programa, bili su propisani *Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Prilog 2)* i *Pravilnikom o mjerilima i kriterijima za osnivanje visokih učilišta i studijskih programa* te su bili objavljeni na mrežnim stranicama Agencije.

Nova visoka učilišta dostavljala su elaborate sa svim potrebnim podacima uključujući i opis studijskog programa, sastavljen prema *Uputama za sastavljanje prijedloga studijskog programa*. *Upute* je usvojio Rektorski zbor i objavljene su na mrežnim stranicama Agencije.

Članove stručnih povjerenstava na svojim je sjednicama imenovalo Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje tako da se za svako visoko učilište imenovalo 2 - 3 člana stručnog povjerenstva uz mogućnost predlaganja i većeg broja članova, ako je bilo predloženo više od jednoga studijskog programa. Za članove stručnog povjerenstva mogli su biti imenovani nastavnici izabrani u znanstveno-nastavno ili nastavno zvanje u znanstvenom polju iz kojega se predlaže studijski program.

Postupak vrednovanja novoga visokog učilišta u osnivanju uključivao je i posjet članova stručnog povjerenstva vrednovanom visokom učilištu.

Članovi stručnog povjerenstva iznosili su svoje mišljenje o kvaliteti predloženog elaborata za osnivanje novoga visokog učilišta i ispunjenosti propisanih kriterija u okviru svojih izvješća. To se izvješće upućivalo visokom učilištu na očitovanje.

Na temelju provedenog postupka vrednovanja i očitovanja visokog učilišta, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje usvajalo je zaključnu preporuku te je upućivalo ministru znanosti, obrazovanja i športa koji je na temelju toga izdavao rješenje o izdavanju dopusnice ili uskrati dopusnice za novo visoko učilište.

U razdoblju od 2005. do 2009. Agencija je na temelju zaprimljenih zahtjeva provela više od 50 postupaka vrednovanja novih visokih učilišta u osnivanju. Na temelju je provedenih postupaka vrednovanja u tom razdoblju osnovano 30 novih visokih učilišta (uglavnom privatnih visokih škola i javnih veleučilišta).

Vrednovanje kvalitete i učinkovitosti visokih učilišta

U razdoblju od 2007. do 2009. godine Agencija je provela postupke vrednovanja 21 postojećega visokog učilišta (trinaest fakulteta, pet veleučilišta i triju visokih škola) sukladno *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* i *Pravilniku o mjerilima i kriterijima za vrednovanje kvalitete i učinkovitosti visokih učilišta i studijskih programa*.

Vanjsko je vrednovanje provedeno na temelju dokumenata koji služe u postupku vrednovanja, a koje je usvojilo Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje nakon prethodno dobivenih pozitivnih mišljenja o navedenim dokumentima usvojenih na sjednici Rektorskog zbora te sjednici Vijeća veleučilišta i visokih škola. Svi dokumenti bili su objavljeni na mrežnim stranicama Agencije (*Prilog 12*).

Cjelokupni postupak vanjskog vrednovanja visokih učilišta bio je proveden sukladno [Postupku vrednovanja visokih učilišta](#), a prilikom provođenja vrednovanja stručno povjerenstvo je uzimalo u obzir kriterije navedene u [Kriterijima za vrednovanje visokih učilišta u sastavu sveučilišta](#), odnosno [Kriterijima za vrednovanje veleučilišta i visokih škola](#) (*Prilog 12*).

Polazište za provođenje vanjskog vrednovanja bile su samoanalize koje su visoka učilišta u postupku vrednovanja bila dužna sastaviti sukladno [Uputama za sastavljanje Samoanalize visokih učilišta u sastavu sveučilišta](#), odnosno [Uputama za sastavljanje Samoanalize veleučilišta ili visoke škole](#) i [Uputama za sastavljanje Tablica uz samoanalizu visokog učilišta u sastavu sveučilišta](#), odnosno [Uputama za sastavljanje Tablica uz samoanalizu veleučilišta ili visoke škole](#) (*Prilog 12*).

Članovi su stručnih povjerenstava imenovani na sjednicama Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje. U sastavu peteročlanoga stručnog povjerenstva obvezatno su uz domaće bila uključena i do dva inozemna stručnjaka te student. Članovi su stručnog povjerenstva morali proći edukaciju koju su provodili djelatnici Agencije. Cilj je edukacije bio upoznati članove povjerenstva s dokumentima koji služe u postupku vrednovanja, što je uključivalo i Europske

standarde i smjernice, zakonodavnim okvirom i sustavom visokog obrazovanja u RH te definirati otvorena pitanja koja treba raspraviti prilikom posjeta visokom učilištu.

Vrednovanje visokih učilišta uključivalo je posjet članova povjerenstva visokom učilištu.

Nakon obavljenog posjeta članovi povjerenstva bili su dužni dostaviti svoja završna izvješća Agenciji koja ih je, prije rasprave na Nacionalnom vijeću, upućivala vrednovanom učilištu u cilju njihova očitovanja. Sva su završna izvješća o obavljenim vrednovanjima objavljena na mrežnim stranicama Agencije, a u Agenciji je izrađena i objavljena analiza svih dotad obavljenih vrednovanja (*Prilog 10*).

Na temelju provedenog postupka vrednovanja i očitovanja visokog učilišta, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje usvajalo je zaključnu preporuku (zajedno s mjerama za unapređenje i poboljšanje kvalitete) te ju je upućivalo ministru znanosti, obrazovanja i športa koji je na temelju toga izdavao rješenje o izdavanju dopusnice, uskrati dopusnice ili izdavanju pisma očekivanja.

Na temelju provedenih vrednovanja, za 14 visokih učilišta ministru je preporučeno izdavanje dopusnice, a za 7 visokih učilišta izdavanje pisma očekivanja s rokom od jedne godine, u okviru kojeg visoka učilišta moraju provesti aktivnosti za otklanjanje uočenih nedostataka. Nakon isteka toga roka visoka učilišta bila su dužna Agenciji dostaviti izvješće o provedenim aktivnostima.

Inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti

Postupke inicijalne akreditacije, prije stupanja na snagu *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* u 2009. godini, propisivao je *Pravilnik o uvjetima i postupku za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti* iz 2007. godine. Prema Pravilniku, zahtjev se za izdavanje dopusnice podnosio ministru nadležnom za znanost, a uključivao je akt o

osnivanju, program znanstvene djelatnosti uz preporuke dvaju istaknutih znanstvenika, dokaze o znanstvenom i drugom osoblju, dokaze o broju znanstvenih radova, broju patenata, odnosno o uvjetima za izbor u određeno znanstveno zvanje, dokaze o osiguranosti prostora i opreme za obavljanje znanstvene djelatnosti ovisno o vrsti te djelatnosti i dokaze o izvorima financijskih sredstava za obavljanje znanstvene djelatnosti. Na temelju pozitivnog mišljenja Nacionalnog vijeća za znanost s prijedlogom za izdavanje dopusnice, ministar je izdavao dopusnicu za obavljanje znanstvene djelatnosti.

Znanstvene organizacije koje su dobile dopusnicu za obavljanje znanstvene djelatnosti upisivane su u Upisnik znanstvenih organizacija i podlijegale su provjeri ispunjavanja uvjeta u roku od 3 godine od dana dobivanja dopusnice. Dopusnica za obavljanje znanstvene djelatnosti uvjet je za prijavu projekata i financiranje istraživanja javnim sredstvima.

Vrednovanje kvalitete i učinkovitosti znanstvenog i stručnog rada znanstvenih organizacija

Tijekom 2007. i 2008. Agencija je sudjelovala u provođenju postupaka vrednovanja kvalitete i učinkovitosti znanstvenog i stručnog rada 24 znanstvene organizacije upisane u Upisnik znanstvenih organizacija koji se vodi pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, sukladno *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Prilog 2)* i *Pravilniku o vrednovanju znanstvenih organizacija (Prilog 13)* te *Poslovniku o radu Nacionalnog vijeća za znanost*.

Vrednovanje je provedeno na temelju dokumenata (*Prilog 13*) koje je usvojilo Nacionalno vijeće za znanost te su kao i sva ostala dokumentacija na kojoj su se temeljili postupci vrednovanja bili objavljeni na mrežnim stranicama Agencije.

Prilikom provođenja vrednovanja stručno je povjerenstvo uzimalo u obzir kriterije navedene u Zakonu i Pravilniku.

Polazište za provođenje vanjskog vrednovanja bile su samoanalize koje su znanstvene organizacije u postupku vrednovanja bile dužne sastaviti sukladno *Obrascu za izradu izvješća za vrednovanje znanstvene organizacije (Prilog 13)*.

Radi vrednovanja svake pojedine znanstvene organizacije, Nacionalno vijeće za znanost imenovalo je stručna povjerenstva (za svaku znanstvenu organizaciju posebno) od tri do pet znanstvenika iz pripadajućih znanstvenih područja. Imenovano je ukupno 76 članova stručnih povjerenstava, od toga 60 domaćih i 16 inozemnih članova. U pravilu, u svakom stručnom povjerenstvu bio je jedan član iz inozemstva. Zadatak stručnog povjerenstva bio je dati prijedlog ocjene i obrazloženo mišljenje o kvaliteti i učinkovitosti znanstvenog i stručnog rada znanstvene organizacije, a ogledao se u vrsnoći znanstvenika i njihovoj kompetentnosti za izvođenje istraživanja koja su im povjerena, vrsnoći znanstvenih projekata, organizaciji znanstvene djelatnosti te drugim pojedinostima određenima *Pravilnikom*.

Vrednovanje znanstvenih organizacija uključivalo je posjet članova povjerenstva znanstvenoj organizaciji.

Nakon posjeta znanstvenim organizacijama, imenovana stručna povjerenstva dostavila su izvješća sastavljena prema *Obrascu za izradu izvješća koje popunjava stručno povjerenstvo (Prilog 13)* Agenciji. Agencija je izvješća, prije rasprave na Nacionalnom vijeću, prosljedila vrednovanim znanstvenim organizacijama na uvid i moguće očitovanje na danu ocjenu.

Nacionalno vijeće za znanost na svojim je sjednicama donijelo konačne ocjene vrednovanih znanstvenih organizacija i uputilo mišljenja ministru znanosti, obrazovanja i športa RH da vrednovanim znanstvenim organizacijama izda dopusnicu za rad, uputi pismo očekivanja (s rokom otklanjanja nedostataka) ili uskrati dopusnicu. Ocjena je vrednovanja javna.

Znanstvena organizacija koja je dobila pismo očekivanja bila je dužna u zadanom roku otkloniti navedene nedostatke od dana primitka pisma očekivanja. Znanstvena organizacija kojoj je

rješenjem ministra uskraćena dopusnica brisala se iz Upisnika znanstvenih organizacija i nije mogla biti dalje financirana iz državnog proračuna.

Na temelju provedenih vrednovanja na 24 znanstvene organizacije, za 8 znanstvenih organizacija preporučeno je ministru izdavanje dopusnice, a za 7 znanstvenih organizacija izdavanje pisma očekivanja s rokom otklanjanja nedostataka te uskrata dopusnice za 7 znanstvenih organizacija, a za 2 znanstvene organizacije je na njihov zahtjev vrednovanje odgođeno.

Na temelju dosad obavljenih vrednovanja znanstvenih organizacija, u AZVO-u je izrađena *Sinteza provedenih vrednovanja znanstvenih institucija (Prilog 10)* koja je objavljena.

5.2. Postupci vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju nakon 2009.

Reakreditacija u visokom obrazovanju

Svi dokumenti koji se odnose na postupak reakreditacije u visokom obrazovanju (*Prilog 16*) objavljeni su na mrežnim stranicama AZVO-a nakon dovršetka javne rasprave koja je uključivala sve dionike (visoka učilišta, studentske zborove, gospodarstvenike, nevladine udruge, ministarstva i dr.) koji su svoja zapažanja mogli dostaviti i elektroničkim putem. Prije javne rasprave dokumente su recenzirala dva inozemna stručnjaka za visoko obrazovanje, pri čemu jedan iz perspektive američkog, a drugi iz europskog sustava visokog obrazovanja. Poseban se dio javne rasprave odnosio na kriterije za vrednovanja visokih učilišta pri čemu su uvaženi gotovo svi komentari i prijedlozi dionika u sustavu visokog obrazovanja.

Uvjet je za početak svakog postupka reakreditacije dostava samoanalize institucije. Samoanaliza se dostavlja imenovanom stručnom povjerenstvu koje, uz stručnjake za visoko obrazovanje od kojih su dva inozemni članovi, čini i student. U sastavu stručnog povjerenstva može biti i jedan gospodarstvenik.

Nakon proučavanja samoanalize, povjerenstvo se, uoči posjeta visokom učilištu, sastaje u prostorijama Agencije gdje raspravlja o navodima iz samoanalize visokog učilišta te sudjeluje u edukaciji koju vodi koordinator vrednovanja – djelatnik Agencije. Koordinator upoznaje članove povjerenstva s njihovim zadacima i obvezama te ih upućuje u temeljne nacionalne i europske dokumente za provođenje postupaka osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju. Po završetku edukacije, koja u pravilu traje pola dana, povjerenstvo odlazi u posjet vrednovanom visokom učilištu koji traje od 1 do 3 dana, a po potrebi i duže. Tijekom posjeta organizirani su sastanci s upravom visokog učilišta i svim ostalim dionicima (studenti, nastavnici, nenastavno osoblje), a također je predviđen obilazak prostorija (predavaonice, knjižnica, laboratoriji, studentska referada, informatičke učionice, radilišta i ostalo).

U roku od 30 dana nakon posjeta Agenciji se dostavlja izvješće koje sadrži ocjenu kvalitete određenog visokog učilišta i preporuke za poboljšanje. To se izvješće prosljeđuje učilištu koje se može očitovati.

Izvješće povjerenstva i očitovanje Agencija dostavlja svom stručnom tijelu – Akreditacijskom savjetu – koje će donijeti svoje mišljenje. Na temelju tog mišljenja Agencija upućuje akreditacijsku preporuku ministru znanosti, obrazovanja i športa koji mora postupiti u skladu s njome i izdati potvrdu da visoko učilište ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti u slučaju pozitivnog izvješća, uskratiti dopusnicu za obavljanje djelatnosti (ili dijela djelatnosti) ili izdati pismo očekivanja s jasno određenim popisom aktivnosti koje se moraju poboljšati i preciznim rokom u kojem se očekuje poboljšanje (najviše tri godine).

Svi su dokumenti proizašli iz postupka reakreditacije (izvješća, mišljenje i preporuke) javni i objavljuju se na mrežnim stranicama Agencije, pri čemu se izvješće povjerenstva objavljuje i na engleskom jeziku.

Ako izvješće sadrži i preporuke za poboljšanje, Agencija će odrediti razdoblje za naknadno praćenje vrednovanoga visokog učilišta, po čijem isteku visoko učilište mora dostaviti izvješće o učinjenom. Po potrebi, moguće je ponovo imenovati stručno povjerenstvo (u potpunom ili

djelomičnom sastavu) koje će posjetiti visoko učilište i utvrditi u kojoj su mjeri otklonjeni zatečeni nedostaci, odnosno kako su primijenjene preporuke za poboljšanja.

Na odluku Agencije vrednovano visoko učilište može podnijeti žalbu koju provjerava tročlano tijelo koje se sastoji od vanjskih dionika, među kojima je obvezno i jedan student. To tijelo donosi očitovanje o žalbi na temelju kojeg se može ponovo donijeti mišljenje o vrednovanom visokom učilištu.

Po isteku jednoga reakreditacijskog ciklusa Agencija će analizirati provedene postupke reakreditacije kako bi, s jedne strane proučila vlastite postupke i ocijenila u kojoj se mjeri oni mogu poboljšati, a s druge strane uočila zajedničke probleme odnosno trendove u visokom obrazovanju i o tome izvijestila javnost.

Vanjska neovisna periodična prosudba sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta

Postupak vanjske prosudbe sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta propisan je *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*. U 2006. godini, u okviru programa CARDS 2003 proveden je projekt *Jačanje Agencije za znanost i visoko obrazovanje u njezinoj ulozi osiguravanja kvalitete i razvoj pratećega informacijskog sustava* (Furtherance of the Agency for Science and Higher Education in its Quality Assurance Role and the Development of a Supporting Information System) u cilju unapređenja aktivnosti koje danas provodi AZVO. Tijekom trajanja tog projekta Agencija je razvila model postupka vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete. U suradnji s konzultantima projekta Agencija je provela pilot-projekt modela vanjske prosudbe na trima visokim učilištima u Republici Hrvatskoj. U tu svrhu Agencija je izradila *Priručnik za vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete u Republici Hrvatskoj i Kriterije za vanjsku prosudbu sustava osiguravanja kvalitete*, organizirala i održala seminare za usavršavanje stručnjaka za vanjsku prosudbu te ustrojila bazu podataka o stručnjacima za vanjsku prosudbu koji su završili edukaciju i dobili certifikat Agencije. Priručnik je dostavljen dionicima na raspravu te je Rektorski

zbor na svojoj sjednici u listopadu 2008. usvojio Priručnik nakon dostavljenih prijedloga i nadopuna.

Izvješća nastala tijekom pilot-projekta objavljena su na mrežnim stranicama Agencije.

Na temelju iskustva stečenog u pilot-projektu i prikupljenih povratnih informacija visokih učilišta, članova povjerenstva za vanjsku prosudbu koji su proveli samovrednovanje vlastitog rada te dostavili prijedloge za poboljšavanje postupka vanjske prosudbe, napravljene su analize uspješnosti i provedena dodatna poboljšanja postupka vanjske prosudbe. Prikupljeni prijedlozi i stečeno iskustvo korišteni su za izradu drugog izdanja Priručnika (*Prilog 19*). Akreditacijski savjet je usvojio sve relevantne dokumente vezane uz postupak vanjske prosudbe. Dokumenti su objavljeni na mrežnim stranicama AZVO-a.

Postupak vanjske prosudbe provodi se u skladu s usvojenim godišnjim planom. Provodi ga peteročlano povjerenstvo (Prilog 20) koje imenuje Akreditacijski savjet iz baze stručnjaka za vanjsku prosudbu. Povjerenstvo za vanjsku prosudbu čini jedan domaći profesor ili znanstvenik, jedan inozemni profesor, jedan predstavnik gospodarstva, jedan student i jedan predstavnik Agencije.

Za visoka učilišta obuhvaćena godišnjim planom vanjske prosudbe organizira se radionica na kojoj se upoznaju s postupkom vanjske prosudbe.

Vanjska neovisna periodična prosudba sustava osiguravanja kvalitete sastoji se od sljedećih faza:

1. faza: Planiranje
2. faza: Prosudba u užem smislu
3. faza: Izvješće
4. faza: Naknadno praćenje (*follow-up*).

Tijekom prve faze Agencija dogovara s visokim učilištem postupak vanjske prosudbe i vrijeme posjeta. Prema shemi postupka vanjske prosudbe izrađuje se hodogram. Visoko učilište izrađuje i dostavlja dokumente (kratak opis visokog učilišta, povijest nastanka sustava osiguravanja kvalitete na visokom učilištu, prikaz odnosa uprave visokog učilišta i jedinice za osiguravanje

kvalitete, SWOT analizu visokog učilišta, *Priručnik sustava osiguravanja kvalitete*, Izvješće o unutarnjoj prosudbi sustava osiguravanja kvalitete, mehanizam praćenja i informiranja o stupnju razvijenosti sustava, plan aktivnosti poboljšavanja sustava te analizu učinkovitosti sustava i njegov utjecaj na kvalitetu obrazovanja), odabiru se i imenuju članovi povjerenstva za vanjsku prosudbu i koordinatori Agencije i visokog učilišta.

Tijekom druge faze – prosudbe u užem smislu – visoko učilište dva mjeseca prije planiranog posjeta dostavlja Agenciji kroz bazu za vanjsku prosudbu dokumente u elektroničkom obliku. Povjerenstvo se prvi put sastaje u Agenciji mjesec dana prije posjeta visokom učilištu. Na sastanku se izabire predsjednik, planiraju sve aktivnosti vanjske prosudbe, dogovaraju ciljevi i metode rada, raspravlja o dostavljenoj dokumentaciji visokog učilišta, utvrđuju načini analize rezultata vanjske prosudbe, dogovara izrada izvješća i izrađuje program posjeta te popis dodatnog materijala i/ili pitanja. Dan prije posjeta povjerenstvo se sastaje drugi put u Agenciji i izrađuje bazu ključnih pitanja za dionike.

Tijekom posjeta povjerenstvo provodi sve aktivnosti sukladno programu. Posjet najčešće traje 2 - 3 dana.

Tijekom treće faze, povjerenstvo u roku od 30 dana nakon posjeta visokom učilištu izrađuje izvješće, dostavlja ga na usvajanje Akreditacijskom savjetu, a potom se dostavlja visokom učilištu. Izvješće sadrži zapažanja, pohvale, preporuke za poboljšanja i drugo. Visoko se učilište u roku od 30 dana očituje na izvješće i dostavlja plan aktivnosti za fazu naknadnog praćenja.

Faza naknadnog praćenja može trajati najdulje 6 mjeseci od primitka očitovanja visokog učilišta na izvješće o vanjskoj prosudbi i izrade plana aktivnosti za postupak naknadnog praćenja visokog učilišta. Po završetku faze naknadnog praćenja, visoko učilište izrađuje izvješće koje sadrži ishode provedenih aktivnosti i analizu njihove učinkovitosti. Povjerenstvo za vanjsku prosudbu na temelju dostavljenog izvješća visokog učilišta u roku od 30 dana prosuđuje jesu li provedene aktivnosti poboljšale sustav osiguravanja kvalitete te izrađuje završno izvješće. U završnom izvješću daje se konačna ocjena stupnja razvijenosti i učinkovitosti sustava osiguravanja kvalitete

visokog učilišta. Ono se dostavlja Akreditacijskom savjetu na usvajanje. Usvojeno završno izvješće objavljuje se na mrežnim stranicama Agencije.

Akreditacijski savjet uz usvajanje konačnog izvješća predlaže izdavanje certifikata visokom učilištu, ako su za to stečeni uvjeti. Rezultat provedene vanjske prosudbe može biti:

- certifikat s procjenom stupnja razvijenosti sustava
- ponovna vanjska prosudba u kraćem razdoblju (18 mjeseci)
- reakreditacija visokog učilišta, ako se utvrde velike nepravilnosti.

Inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti

Stupanjem na snagu novog Zakona (*Prilog 1*) u 2009. te novog Pravilnika o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (*Prilog 15*), nadležnost provođenja postupka inicijalne akreditacije prešla je na Agenciju. Institucije podnose zahtjev Ministarstvu znanosti obrazovanja i športa, u skladu s dokumentima i obrascima koje je izradila Agencija a koji postavljaju zahtjevnije uvjete od dotadašnjih, primjerice u broju znanstvenog osoblja koje institucija mora imati.

Agencija provjerava ispunjavanje nužnih uvjeta, organizira posjet stručnog povjerenstva i u roku od 60 dana Akreditacijski savjet Agencije donosi akreditacijsku preporuku za obavljanje znanstvene djelatnosti i istu dostavlja Ministarstvu.

Postupak se ispunjavanja nužnih uvjeta obavlja uz pomoć stručnog povjerenstva, sačinjenog od 3 člana, a članovi stručnog povjerenstva mogu biti i znanstvenici iz inozemstva, u slučaju nedostatka raspoloživih hrvatskih stručnjaka za određeno područje. Umjesto jednog člana povjerenstva u stručno povjerenstvo može biti imenovan i jedan stručnjak iz gospodarstva ili djelatnosti usko vezane za vrednovanu znanstvenu djelatnost. Posjet instituciji traje 1 dan.

Nakon posjeta, članovi stručnog povjerenstva dostavljaju Agenciji zajedničko izvješće na za to predviđenom obrascu, a koje sadrži procjenu jesu li ispunjeni nužni uvjeti za obavljanje znanstvene djelatnosti ili nisu. Želi li neki član povjerenstva nešto posebno dodati, prilaže vlastito izvješće, odnosno prilog izvješću.

Institucija se može očitovati na završno izvješće povjerenstva. Agencija očitovanje institucije prosljeđuje Akreditacijskom savjetu koji može odlučiti da se dorađeni dokumenti ponovno pošalju stručnom povjerenstvu na mišljenje, odnosno donijeti svoje mišljenje. Na temelju mišljenja Akreditacijskog savjeta, Agencija donosi akreditacijsku preporuku. Ako je akreditacijska preporuka Agencije pozitivna, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa izdaje dopusnicu, a ako Agencija donese negativnu akreditacijsku preporuku, Ministarstvo donosi rješenje kojim se odbija izdavanje dopusnice. Akreditacijska se preporuka Agencije objavljuje na mrežnim stranicama Agencije.

Postupak inicijalne akreditacije javnih znanstvenih organizacija ne može započeti prije donošenja strateškog dokumenta *Mreža javnih znanstvenih organizacija*. Dokument je propisan *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* i treba sadržavati smjernice i kriterije za osnivanje javnih znanstvenih organizacija. Donosi ga Hrvatski sabor na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost.

Tematsko vrednovanje

Tematsko vrednovanje postupak je vrednovanja jednog segmenta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, a provodi ga Agencija na temelju odluke Akreditacijskog savjeta. Može se provesti na obrazloženi prijedlog ministra, predmeta vrednovanja ili studentskih zborova.

Metodologija se tematskog vrednovanja određuje posebno za svaki zahtjev ovisno o temi.

Akreditacijski savjet Agencije imenuje stručno povjerenstvo koje čine najmanje tri člana (u pravilu je najmanje jedan iz inozemstva), a koji su stručnjaci vezani za temu ili svrhu vrednovanja.

Članovi stručnog povjerenstva moraju jamčiti povjerljivost podataka dobivenih tijekom postupka tematskog vrednovanja (potpisuju *Izjavu o povjerljivosti i nepostojanju sukoba interesa*).

Agencija organizira edukaciju članova povjerenstva.

Kako nije postojao cjeloviti uvid u aktivnosti javnih znanstvenih instituta, Agencija je postavila provedbu tematskog vrednovanja javnih znanstvenih instituta kao jednu od svojih strateških aktivnosti 2010./2011. godini.

Cilj je ovoga tematskog vrednovanja ustanoviti racionalnost i učinkovitost svih javnih znanstvenih organizacija u Republici Hrvatskoj. Ovakav će cjeloviti pristup pružiti nužnu analizu stanja i pravaca mogućeg razvoja javnih znanstvenih organizacija te potpuni uvid u njihovu učinkovitost i opravdanost djelovanja kao zasebne cjeline i njihovu uključenost u nacionalni sustav znanosti. Konačni će ishod vrednovanja biti temelj za preporuku stručnog povjerenstva za:

- I. povezivanje institucija unutar istog ili sličnog područja znanstvenog djelovanja;
- II. ponovno pripajanje sveučilištu ili
- III. organiziranje nacionalnih centara znanosti.

Također, to će izvješće poslužiti Nacionalnom vijeću za znanost kao polazna osnova za projekciju *Mreže javnih znanstvenih organizacija* čije je donošenje propisano *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*.

Vrednovanjem su obuhvaćeni svi javni znanstveni instituti u Republici Hrvatskoj, njih 25, a vrednovanje će se provesti po znanstvenim područjima. Javni znanstveni instituti podijeljeni su u pet znanstvenih područja (prirodne znanosti, biomedicina i zdravstvo, biotehničke znanosti, društvene znanosti, humanističke znanosti) te će prema znanstvenim područjima i biti vrednovani.

Svi su dokumenti koji se odnose na postupak objavljeni na mrežnim stanicama Agencije, a recenzirali su ih ugledni hrvatski znanstvenici (*Prilog 17*).

Postupak tematskog vrednovanja javnih znanstvenih instituta uključuje samoanalizu koju su instituti dužni dostaviti na hrvatskom i engleskom jeziku. Nakon proučavanja samoanalize, stručno povjerenstvo prolazi edukaciju koju organizira Agencija te posjećuje institute.

Jedno će povjerenstvo posjetiti sve institute unutar jednoga znanstvenog područja. Tročlano stručno povjerenstvo u ovom postupku čine još tri znanstvenika iz inozemstva kako bi se postigla objektivnost, osigurala međunarodna dimenzija osiguravanja i unapređenja kvalitete te izbjegla svaka mogućnost stvarnog ili prividnog sukoba interesa.

Ishod je tematskog vrednovanja izvješće stručnog povjerenstva koje uključuje ocjenu usklađenosti s temom vrednovanja. Vrednovana institucija ima mogućnost očitovanja na to izvješće u roku od 20 dana. Završno izvješće i očitovanje institucije prosljeđuju se podnositelju zahtjeva i objavljuje na mrežnim stranicama Agencije. U slučaju negativne ocjene, Agencija može pokrenuti postupak reakreditacije.

6. AZVO i 2. dio ESG-a

6.1. Kultura kvalitete u Agenciji i unutarnje i vanjsko osiguravanje kvalitete (ESG 2.1 i ESG 2.2)

AZVO kulturu kvalitete smatra nužnim temeljem svog rada. Kultura kvalitete zasniva se na vjerodostojnosti, profesionalnosti, odgovornosti, prilagodljivosti, suradnji i otvorenosti svih djelatnosti Agencije (*Prilog 4*). Ove se vrijednosti očituju u svim postupcima i na svim razinama djelovanja Agencije.

Tablica 6. Unutarnje i vanjsko osiguravanje kvalitete AZVO-a s obzirom na vrijednosti

VRIJEDNOSTI	unutarnje osiguravanje kvalitete	vanjsko osiguravanje kvalitete
VJERODOSTOJNOST	<ul style="list-style-type: none"> • Akreditacijski savjet sastavljen od predstavnika svih dionika • način glasovanja AS-a – eliminacijski krugovi, nikad se ne glasuje za uskratu • članovi AS-a potpisuju izjave o nepostojanju sukoba interesa • djelatnici potpisuju izjave o povjerljivosti 	<ul style="list-style-type: none"> • predstavnik nevladine organizacije u AS-u • objava izvješća svih vrednovanja na mrežnim stranicama i u cijelosti
PROFESIONALNOST	<ul style="list-style-type: none"> • edukacija djelatnika - vanjski seminari i događanja • djelatnici se obučavaju za ISO auditore • seminari unutar Agencije • interni upitnici o zadovoljstvu djelatnika • pozivanje vanjskih stručnjaka da održavaju radionice za djelatnike • objavljivanje stručnih radova 	<ul style="list-style-type: none"> • edukacija članova povjerenstava • edukacija za visoka učilišta • edukacija za znanstvene organizacije • vanjski stručnjaci recenziraju dokumente • upitnici o zadovoljstvu korisnika usluga • pozivanje vanjskih stručnjaka da održavaju radionice za dionike
ODGOVORNOST	<ul style="list-style-type: none"> • ocjena kvalitete rada načelnika • godišnja analiza uspješnosti realizacije strateških ciljeva • za svaki cilj definirana odgovorna osoba • godišnji ISO interni audit 	<ul style="list-style-type: none"> • AZVO godišnja izvješća podnosi nacionalnim vijećima • godišnja izvješća objavljujemo na mrežnim stranicama • godišnja izvješća nacionalnih vijeća podnose se Hrvatskom saboru • godišnji ISO vanjski audit • AZVO sudjeluje u izradi zakonskog okvira za visoko obrazovanje i znanost, kao i kreiranju politika i strategija na nacionalnoj i europskoj razini
PRILAGODLJIVOST	<ul style="list-style-type: none"> • velika Uprava za osiguravanje kvalitete omogućuje preraspodjelu poslova i resursa u skladu sa prioritetima • prilagodljivost kod definiranja prioriteta 	<ul style="list-style-type: none"> • tematski seminari i radionice koje organiziramo na zahtjev dionika , ali i prema potrebi • tematska vrednovanja na zahtjev korisnika

<p>SURADNJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje timskog rada kao dio kulture kvalitete AZVO-a (primjerice, rad na strategiji, dokumentima itd.) • sastanci načelnika 	<ul style="list-style-type: none"> • javne rasprave pri donošenju dokumenata • radionice za izradu samoanalize • poticanje komunikacije i suradnje među dionicima • <i>ad-hoc</i> sastanci sa dionicima • međunarodna suradnja
<p>OTVORENOST</p>	<ul style="list-style-type: none"> • intranet (sustav upravljanja kvalitetom, dijeljenje dokumenata i interna komunikacija...) 	<ul style="list-style-type: none"> • aktivan forum • mrežne stranice AZVO-a (svi dokumenti, većina i na engleskom) • međunarodni poziv za članove stručnih povjerenstava • suradnja s medijima

6.1.1. Korištenje postupaka unutarnjeg osiguravanja kvalitete (ESG 2.1.)

Akreditacijski savjet je sastavljen od predstavnika svih dionika – u sastavu su Akreditacijskog savjeta predstavnici gospodarstva, studenata, sveučilišta, veleučilišta i visokih škola, predstavnik znanstvenih organizacija te predstavnik nevladinih udruga koji se bave pitanjima od interesa za visoko obrazovanje.

Za pravovaljano glasovanje Akreditacijskog savjeta potrebna je nazočnost dvije trećine ukupnog broja članova (8 članova). Prihvaćenom se smatra ona odluka za koju je glasovalo najmanje dvije trećine nazočnih članova Savjeta.

Kod donošenja odluka u postupcima vanjskog vrednovanja u prvom se krugu glasuje za pozitivnu preporuku, a ako nema dvotrećinske većine, glasuje se za pismo očekivanja. Ako nema većine glasova potrebne za izdavanje pisma očekivanja, automatski se izdaje negativna preporuka. Nikad se izravno ne glasuje za uskratu.

Svi uključeni u vanjsko vrednovanje kvalitete (članovi Akreditacijskog savjeta, članovi stručnih povjerenstava, koordinatori) potpisuju *Izjavu o povjerljivosti i nepostojanju sukoba interesa* čime se štiti tajnost podataka koji imaju status povjerljivosti, izbjegava mogući sukob interesa i

privrženost predmetima vrednovanja te sprječava nepotizam. Temelj je donošenju takve izjave *Kodeks ponašanja Akreditacijskog savjeta*.

U skladu s Etičkim kodeksom Akreditacijskog savjeta (*Prilog 9*), uoči, tijekom i nakon posjeta zabranjeno je davanje odnosno primanje darova članovima povjerenstva. Zabranjena je izravna komunikacija predlagatelja s članovima stručnog povjerenstva izvan posjeta znanstvenoj organizaciji, a članovi su stručnog povjerenstva dužni o mogućem narušavanju navedenih odredbi obavijestiti imenovanog koordinatora iz Agencije koji će o svemu obavijestiti Akreditacijski savjet. Akreditacijski savjet odlučuje o daljnjem postupanju.

Djelatnici Agencije, osim ugovora o radu koji uglavljuje odredbe o čuvanju poslovne tajne, potpisuju i *Izjavu o povjerljivosti*.

Agencija od samog osnutka kontinuirano potiče prijenos dobre prakse na svoje djelatnike tako da oni budu upoznati s najnovijim trendovima u osiguravanju kvalitete na različite načine, od kojih ćemo nabrojiti neke:

- seminari u okviru međunarodnih projekata (CARDS 2002, CARDS 2003, MATRA, TAIEX)
- seminari u okviru suradnje AZVO-a i drugih agencija (WASC, CHEA, NOKUT, ACBSP, Evaluacijski ured Leibniz Saveza javnih znanstvenih instituta, NVAO, EQAR, HEA)
- seminari koje su organizirali sami djelatnici Agencije nakon sudjelovanja na međunarodnim skupovima
- redoviti seminari unutar Agencije (prema obrazovnom programu mreže INQAAHE)
- edukacija za poboljšanje generičkih kompetencija djelatnika (engleski jezik, poslovno dopisivanje, projektni menadžment, prezentacijske vještine, tehnike timskog rada)
- razni oblici cjeloživotnog obrazovanja određenih skupina djelatnika (računovodstveni tečaj, tečajevi Državnog arhiva, radionice o citatnim bazama podataka, tečajevi o zaštiti na radu, konferencije i seminari iz područja prava (radno pravo, javna nabava,

intelektualno vlasništvo, upravno pravo, elektroničko poslovanje i sl.), tečajevi iz korisničke podrške, administracije mrežnih poslužitelja, informatičkog menadžmenta)

- IIEP/UNESCO tečaj na daljinu *External Quality Assurance: Options for Higher Education Managers in CSI and South-East European Countries* (sudjelovalo je pet djelatnika koji su po uspješnom završetku tečaja dobili certifikate)
- Det Norske Veritas Adriatica – tečaj za interne auditore za standard ISO 9001 (15 djelatnika).

Djelatnici Agencije kontinuirano prate trendove u europskom i međunarodnom sustavu osiguravanja kvalitete (seminare i radionice ENQA-e, EUA, INQAAHE, CHEA i ostalih relevantnih organizacija) te prate razvoj sustava priznavanja kvalifikacija u Europi i svijetu, između ostalog putem sudjelovanja na godišnjim konferencijama ENIC i NARIC mreže.

Osim toga, sudjeluju kao promatrači na studijskim posjetima i edukacijama članova povjerenstava u sklopu raznih vrednovanja, primjerice u Njemačkoj (ZeVA), Mađarskoj (HAC), SAD-u (WASC), Nizozemskoj (NVAO, SURF), Velikoj Britaniji (QAA, UCAS), Sloveniji (VPIS), Švedskoj (Ladok), Irskoj (CAO), Australiji (UAC) i Belgiji (EQUIS).

Djelatnici su sudjelovali i na nekoliko skupova u svojstvu predavača – što je bio prijenos hrvatske dobre prakse na ostale dionike u europskoj znanosti i visokom obrazovanju:

- Quality Assurance Forum u Budimpešti 20. - 22. studenog 2008. - održana je radionica i prezentacija pod nazivom „An Audit Model in Croatia – A Study based on Pilot Project of three HEIs“. To je doprinijelo promicanju našeg iskustva u izgradnji modela vanjske prosudbe
- Prezentacija tadašnjeg modela vrednovanja znanstvenih organizacija za inicijativu South East ERA net-a na skupu „Evaluation and Benchmarking“ u Ohridu 8. i 9. listopada 2008.
- Radionica u Podgorici, 9. - 11. veljače 2009. koju su organizirali EUA i Njemačka rektorska konferencija - održana je prezentacija kojom je predstavljen rad AZVO-a “QA

Department of Agency for Science and Higher Education – External QA/Quality Culture“ s ciljem širenja dobre prakse dionicima radionice

- Dvije godine aktivnog sudjelovanja u radu International Congress of the Quality Management in the Systems of Education and Training - CIMQUSEF'2008 i CIMQUSEF'2010. Recenzirani su dostavljeni radovi i pripremljena je i poslana prezentacija za CIMQUSEF'2010 „Bologna Process in Croatian Higher Education Area“
- Nacionalni ENIC/NARIC ured je početkom 2010. godine prihvatio poziv *Udruženja stipendista Chevening u Bosni i Hercegovini* da pruži stručnu ekspertizu kroz konzultantske usluge u projektu *“Izgradnja institucionalnih kapaciteta za priznavanje stranih diploma u BiH”*, kojemu je cilj pružiti tehničku podršku u uspostavi politike i prakse priznavanja inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini u skladu s najboljom praksom zemalja EU iz djelokruga visokog obrazovanja
- Sudjelovanje na panelu *Focusing on the National level and on the implementation in the European level in the European Student Summit (ESS2010)*, koji se održao na marginama Ministarske konferencije u Beču 2010. godine
- Europski regionalni ekonomski forum (EREF) održan u Novoj Gorici u Sloveniji, 7. i 8. lipnja 2010. godine pod nazivom „Competencies and Values for Sustainable, Knowledge-based Competitiveness – A New Agenda for European Regions“ gdje su prezentirane sveobuhvatne aktivnosti Agencije koju je Upravni odbor EREF-a odabrao kao primjer dobre prakse
- *2nd International Conference: Institutional Strategic Quality Management ISQM 2010*, 14. - 16. listopada 2010. u Rumunjskoj - održana je prezentacija „Student participation in Quality Assurance in Croatia“. Članak pod istim naslovom objavljen je u „PROCEEDINGS of 2nd International Conference Institutional Strategic Quality Management in Higher Education“, Volume I, str. 175. -178.
- U okviru klastera *Knowledge, Taskforce Fostering& Building Human Capital (TFBHC) of the Regional Cooperation Council*, Agencija sudjeluje u vođenju klastera *National Qualification Frameworks (NQF)* te je na regionalnoj radionici grupe za obrazovanje (*Task Force Clusters of Knowledge*) koja je održana u Sarajevu u prosincu 2010. godine

predstavila napredak u razvoju HKO-a te državama regije predložila aktivnosti za rad na klasteru *NQF*

- Predstavljanje unaprijeđenih postupaka AZVO-a na štandu u sklopu *Forum Cafe-a* 5. Europskog foruma za osiguravanje kvalitete, središnjega europskog događanja u ovom području koje je održano od 18. do 20. studenog 2010. u Lyonu u Francuskoj.

Djelatnici su AZVO-a sudjelovali i na radionici o osiguravanju kvalitete poslijediplomskih sveučilišnih (doktorskih) studija koja je održana 2009. u Brasovu u Rumunjskoj te su u stručnoj publikaciji ENQA-e „Quality Assurance in Postgraduate Education“ iz 2010. godine objavili članak pod nazivom „Quality Assurance of Doctoral Study Programmes in Croatia“.

Sve se edukacije prate i ocjenjuju na posebnom obrascu koji je dio sustava za upravljanje kvalitetom. Sastavni je dio tog sustava i upitnik o zadovoljstvu djelatnika koji se od 2006. ispunjava jednom godišnje i o rezultatima se obavještava Uprava Agencije i sami djelatnici. Rezultati anketa utjecali su na poboljšanje poslovnih procesa (primjerice, nakon loše ocijenjene komunikacije unutar Agencije, uvedeni su tjedni sastanci načelnika).

Na godišnjoj razini Uprava Agencije određuje radnu skupinu za analizu uspješnosti strateških ciljeva. Analiza se izrađuje na temelju mehanizama praćenja i indikatora te izvješća odgovornih osoba koje su imenovane za svaku aktivnost u operativnom planu. Odgovorne osobe kontinuirano prate provedbu operativnog plana te o rezultatima upoznaju Upravu Agencije. Ta analiza služi Upravi Agencije tijekom planiranja operativnog plana za sljedeću godinu, a po potrebi može poslužiti kao podloga za reviziju strategije (*Prilog 4*).

Jednom godišnje provodi se interni ISO audit po svim odjelima. S rezultatima unutarnjeg audita upoznaju se svi djelatnici te se, u slučaju potreba za poboljšanjem, određuju rokovi i aktivnosti koje se dotad moraju realizirati. Također, certifikacijska kuća Det Norske Veritas (DNV) provodi jednom godišnje vanjski audit.

Na temelju analiziranih rezultata internih audita, izvješća o radu za proteklo razdoblje načelnika svih odjela, analiza rezultata provedene ankete o zadovoljstvu djelatnika AZVO-a i ankete o zadovoljstvu korisnika usluga AZVO-a i rezultata vanjskog audita radi se Upravina ocjena. U Upravinoj ocjeni određuju se kratkoročni ciljevi i predlažu poboljšanja za sljedeću godinu. Na temelju Upravine ocjene i rezultata vanjskog audita te izvješća o realizaciji godišnjega operativnog plana izrađuje se izvješće o uspješnosti osiguravanja kvalitete usluga AZVO-a.

Uprava početkom godine određuje prioritete te u skladu s njima planira raspodjelu poslova te eventualnu dodatnu edukaciju. S tim je ciljem ustrojena i Uprava za osiguravanje kvalitete koja objedinjuje sve postupke vanjskog vrednovanja u znanosti i visokom obrazovanju. Svi su djelatnici u Upravi osposobljeni da osim svoga primarnog posla mogu preuzeti i druga zaduženja, ovisno o prioritetima i potrebama.

Osim suradnje djelatnika unutar Uprave, izražen je zajednički rad na projektima i dokumentima od važnosti za cijelu Agenciju. Primjeri je za to uključenost svih odjela tijekom 2009. na izradi strategije i samoanalize, kao i dokumenata sustava za upravljanje kvalitetom. Načelnici svih odjela sastaju se jednom tjedno, sustavno razmjenjuju informacije te ih prenose svojim djelatnicima radi poboljšanja unutarnje komunikacije.

Radi lakše razmjene informacija unutar Agencije, ustrojen je intranet na kojem se nalaze svi važni dokumenti, a također omogućuje i dijeljenje dokumenata u slučaju potrebe za zajedničkim radom na njima.

6.1.2. Razvoj postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete (ESG 2.2.)

Proučavajući europski i američki sustav osiguravanja kvalitete, uočili smo različitost tijela koja se brinu o vanjskom osiguravanju kvalitete, pri čemu su to u Europi uglavnom vladine agencije (*top-down* pristup) a u SAD-u nevladine organizacije (*bottom-up* pristup). Želeći preuzeti najbolje iz tih sustava odlučili smo u Akreditacijski savjet, kao pridruženog člana uvesti i

predstavnik nevladine organizacije koji se bavi područjem visokog obrazovanja radi vjerodostojnosti postupaka i njegovih ishoda.

Želeći osigurati vjerodostojnost i transparentnost svojih postupaka, Agencija je odlučila u cijelosti objavljivati sva završna izvješća provedenih postupaka na svojim mrežnim stranicama. Izvješća uključuju i sažetak koji sadrži najvažnija zapažanja i preporuke.

Zbog osjetljivosti postupka reakreditacije koji za ishod može imati i zatvaranje visokog učilišta, svi su dokumenti za reakreditaciju prije usvajanja poslani inozemnim stručnjacima u Europi i SAD-u te su usvojeni njihovi prijedlozi za poboljšanje dokumenata.

Pokretanje svakog od postupaka Agencije za tekuću godinu popraćeno je edukacijom visokih učilišta odnosno znanstvenih organizacija o postupku i izradi potrebne dokumentacije. Također se redovito educiraju predstavnici jedinica za unutarnje osiguravanje kvalitete na visokim učilištima i tako doprinosi izgradnji kulture kvalitete te širi svijest o europskim standardima u osiguravanju kvalitete (ESG-u). Na traženje dionika, odnosno, ako u komunikaciji s dionicima primijetimo da postoji potreba, organiziramo i dodatne edukacije (primjerice, organizirali smo radionicu o izradi strategije). Budući da je Agencija za jedan od ciljeva odabrala i stalno unapređenje sustava visokog obrazovanja i znanosti, organiziramo i dodatne edukacije s ciljem stalnog upoznavanja dionika s trendovima i najboljim praksama u visokom obrazovanju i znanosti (radionica o ishodima učenja, predstavljanje praksi vrednovanja u Njemačkoj, predavanje o rangiranju, podrška aktivnostima stručnjaka za reformu visokog obrazovanja - [HERE](#)).

U svrhu postizanja ujednačenosti procjene stručnih povjerenstava, za postupke koji uključuju inozemne stručnjake organiziraju se obvezatne zajedničke edukacije za sve njihove članove neposredno prije samog postupka. Dvaput godišnje organiziraju se seminari za domaće stručnjake koji sudjeluju u postupcima audita, a pokrenut je i tečaj na daljinu za inozemne auditore.

Po završetku svake aktivnosti (vanjsko vrednovanje, edukacija) Agencija od sudionika traži ocjenu postupka te prijedloge za unapređenje naših aktivnosti. Jednom godišnje provodi istraživanje o zadovoljstvu korisnika svojim uslugama. Tako se prikupljene informacije analiziraju, arhiviraju na intranetu i prosljeđuju Upravi Agencije s prijedlozima za poboljšanje.

Agencija jednom godišnje objavljuje izvješće u tiskanom i elektroničkom obliku koje se objavljuje na mrežnoj stranici i dostavlja nacionalnim vijećima i Saboru, Vladi, Rektorskom zboru, Vijeću veleučilišta i visokih škola i svim ostalim dionicima.

Certifikacijska tvrtka DNV svake godine provodi vanjsku prosudbu sustava nakon provedene unutarnje prosudbe, napravljenih svih popravnih i zaštitnih radnji te analiza učinkovitosti tih radnji te izrađene Upravine ocjene. DNV provodi recertifikaciju svake 3 godine. Osim što se provjeravaju provedene aktivnosti vezane za preporuke iz izvješća o vanjskom auditu prethodne godine provjerava se i unapređenje i poboljšanja koja su provedena u tekućoj godini te kako utječu na kvalitetu usluga AZVO-a u cjelini. U izvješću o vanjskom auditu ocjenjuje se stupanj učinkovitosti i razvijenosti Sustava upravljanja kvalitetom (SUK-a) Agencije. U proteklom su razdoblju provedene dvije recertifikacije.

AZVO aktivno sudjeluje u izradi zakonskog okvira za visoko obrazovanje i znanost, kao i kreiranju politika i strategija te aktivno predlaže poboljšanja na nacionalnoj (*Polazne osnove za izradu strateškog dokumenta Mreža visokih učilišta i studijskih programa u RH*, koordinira i sudjeluje u radu Međuresornoga radnog tijela za praćenje potreba tržišta rada) i regionalnoj, odnosno europskoj razini (članstvo u upravnom vijeću organizacije CEEN, sudjelovanje u projektu ECA-e Crossroads s ciljem uspostave transparentnoga informatičkog sustava o akreditiranim studijskim programima, prijedlog upućen ENQA-i radi izrade europske baze stručnjaka).

Prilagodljivost rada AZVO-a očituje se u provođenju tematskih vrednovanja na zahtjev korisnika koje omogućuju vrednovanje određenog segmenta rada visokog učilišta ili znanstvene organizacije ili specifične teme.

AZVO aktivno surađuje s dionicima prilikom donošenja postupaka (svi dokumenti vezani uz postupke vrednovanja bili su upućeni na javnu raspravu), kao i prilikom njihova provođenja te nastojimo uzeti u obzir sve prijedloge dionika za moguća poboljšanja. AZVO potiče i suradnju među dionicima na nacionalnoj razini, kao i međunarodnu suradnju te je otvoren za *ad hoc* sastanke s dionicima. Primjerice, održane radionice za izradu strategije potakle su kvalitetniju komunikaciju svih javnih znanstvenih instituta što je rezultiralo inicijativom za institucionaliziranjem njihove međusobne suradnje.

Agencija postiže otvorenost putem svoje mrežne stranice koja je već dvaput u potpunosti mijenjana radi preglednije prezentacije informacija te je dostupna i na engleskom jeziku. Stranica funkcionira kao portal osiguravanja kvalitete koji uz jasne upute i kriterije za provođenje svih postupaka, izvješća o svim postupcima koje provodi AZVO i djelatnosti AZVO-a, sadrži i različite informacije o visokom obrazovanju i znanosti u Republici Hrvatskoj i svijetu te se redovito osvježava. Važan je dio portala i forum za osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, izrađen još 2008., ali je zaživio među dionicima tek 2010. kad je poslužio kao platforma za razmjenu informacija i iskustava među znanstvenih organizacija i visokih učilišta i djelatnika agencije s naglaskom na predstojeće postupke vrednovanja. Forumom se ubrzava komunikacija s dionicima, nude se odgovori na česta pitanja i istodobno osigurava dostupnost svih informacija svim dionicima. Otvorenost se AZVO-a očituje i u javnoj objavi međunarodnog poziva za članove stručnih povjerenstava koji je naišao na dobar odaziv.

U komunikaciji s dionicima, AZVO je uočio potrebu za kvalitetnijim obavješćavanjem javnosti o postupcima osiguravanja kvalitete pa je uspostavljena i služba odnosa s javnošću. Agencija tako ostvaruje uspješnu suradnju sa svim relevantnim medijima u Republici Hrvatskoj. Arhiva svih

medijskih objava dostupna je na intranetu, dok je novinske članke moguće pročitati i na mrežnoj stranici Agencije u rubrici Agencija za znanost i visoko obrazovanje u medijima. U svrhu kvalitetnijeg informiranja stručne i šire javnosti, AZVO je od 2010. godine uveo elektronički bilten kojim izvještava sve dionike, poslovne suradnike i medije o svojim aktivnostima.

6.2. Kriteriji za donošenje odluka (ESG 2.3.)

U novim su postupcima vrednovanja visokih učilišta koji se provode od 2009. godine, kao i u postupcima vrednovanja visokih učilišta provedenima u razdoblju od 2005. do 2009. godine, svi kriteriji na temelju kojih se donose formalne odluke prethodno jasno određeni, objavljeni i s njima su upoznati svi dionici (*Prilog 12, Prilog 16 i Prilog 19*).

Unatoč tomu, nekoliko je visokih učilišta vrednovanih prije 2009. godine, prije svega veleučilišta i visokih škola, uložilo prigovor kako se kriteriji nisu uvijek i na sve jednako odnosili i dosljedno primjenjivali. Tomu u prilog svakako govori činjenica da su gotovo sva vrednovana veleučilišta i visoke škole dobile pismo očekivanja, dok su sve u tom razdoblju vrednovane sastavnice javnih sveučilišta dobile dopusnicu. Takav ishod sam po sebi ne bi bilo čudno da sama izvješća stručnih povjerenstava nisu jasno ukazivala na značajne nedostatke nekih sastavnica sveučilišta koja su dobile dopusnicu.

Jedan od mogućih uzroka početnoga negativnog stava Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje svakako je nedostatak predstavnika veleučilišta i visokih škola u njegovu sastavu. Uvidjevši problem proizašao iz takvoga neravnopravnog položaja u Nacionalnom vijeću za visoko obrazovanja, posebna je pažnja posvećena sastavu Akreditacijskog savjeta. Zato su u tom tijelu zastupljeni svi dionici, kako sastavnica sveučilišta tako i veleučilišta i visokih škola. Osim toga, u sastavu su Akreditacijskog savjeta predstavnici gospodarstvenika i studenata, a uz njih je u rad uključen, ali bez prava glasa, predstavnik nevladine organizacije iz područja visokog obrazovanja.

Svjesni važnosti dosljedne i pravedne primjene propisanih kriterija, ali i činjenice da je za nju ključno educirano i nepristrano stručno povjerenstvo, pokrenuli smo inicijativu za izgradnju zajedničke europske baze recenzenata i jedinstvenog modela njihove edukacije. Prijedlog smo uputili ENQA-i koja je, prepoznavši važnost te inicijative, preporučila suradnju europskih agencija na tom planu. Na suradnju nas je pozvala i ECA (European Consortium for Accreditation) budući da radi na sličnom sustavu.

6.3. Svrsishodnost procesa (ESG 2.4.)

Postupci vanjskog vrednovanja koje provodi AZVO (inicijalna akreditacija, reakreditacija, audit i tematsko vrednovanje) ustrojeni su tako da odgovaraju unaprijed određenoj svrsi. Sva vrste vrednovanja obuhvaćaju model samoanaliza - posjet visokom učilištu - izvješće - naknadno praćenje. U postupcima audita i reakreditacije naglasak nije stavljen na ispunjavanje nužnih uvjeta, već na neprestano poboljšavanje i unapređenje kvalitete.

U postupku inicijalne akreditacije provjerava se ispunjavanje nužnih uvjeta i kriterija. U postupku reakreditacije koji se provodi od 2009. godine, kao i u postupcima vrednovanja provedenim do 2009. godine, provjerava se ispunjavanje nužnih uvjeta s naglaskom na poboljšanje i unapređenje kvalitete. Uvedeno je i to da se kod reakreditacije donosi i ocjena kvalitete. U postupku audita naglasak je na provjeri i poboljšanju sustava unutarnjeg osiguravanja kvalitete. Tematsko vrednovanje prikuplja informacije za neki segment sustava visokog obrazovanja i znanosti koje potom služe kao smjernica za buduće odluke.

U okviru svakog postupka vanjskog vrednovanja koje provodi AZVO definiran je profil stručnjaka kako bi vrednovanje ispunilo svoju svrhu. Stručnjaci se pažljivo biraju u skladu s tim kriterijima, u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, jer smo se opredijelili za obvezatno sudjelovanje inozemnih stručnjaka i studenata te objavili međunarodni javni poziv na mrežnim stranicama AZVO-a .

Obvezna obuka u organizaciji AZVO pruža članovima stručnih povjerenstava temeljne informacije o hrvatskom sustavu visokog obrazovanja, pravnom okviru za provođenje vrednovanja, ESG-u ima te o samom postupku (kriteriji, smjernice prilikom posjeta visokom učilištu, upute za sastavljanje završnih izvješća itd.). Članovi stručnog povjerenstva koji sudjeluju u postupku reakreditacije prolaze obuku neposredno prije posjeta visokom učilištu. Seminari i radionice za obuku članova stručnog povjerenstva u postupku audita organiziraju se 2 puta tijekom godine te oni nakon uspješno završene obuke dobivaju certifikate. AZVO je ustrojio bazu podataka stručnjaka za audit te se kandidati za članove stručnih povjerenstava predlažu iz te baze. Osim klasične obuke, seminari za strane stručnjake koji sudjeluju u postupku audita postavljeni su i na mrežnim stranicama. Iako sudjelovanje gospodarstvenika nije obvezno u postupku reakreditacije, njihovo je sudjelovanje obvezno u postupku audita te i oni redovito sudjeluju u seminarima za stručnjake za audit.

Studentski je predstavnik u svojim pravima i obvezama potpuno ravnopravan ostalim članovima, a studenti se javljaju putem javnog poziva ili na prijedlog studentskih zborova.

6.4. Izvještavanje (ESG 2.5.)

U svim postupcima vanjskog vrednovanja koje provodi AZVO, nakon posjeta stručnog povjerenstva visokom učilištu, izrađuje se završno izvješće. Izvješće sadrži opise, analize, preporuke za poboljšanje i unapređenje kvalitete kao i pohvale, zapažanja i zaključke.

Sva su izvješća o provedenim vrednovanjima u cijelosti objavljena na mrežnim stranicama AZVO-a, što je i navedeno u dokumentima koji reguliraju provođenje svih naših postupaka.

U cilju dobivanja jedinstvenoga završnog izvješća stručnog povjerenstva s kojim će se usuglasiti svi njegovi članovi, na kraćim sastancima povjerenstva tijekom samog posjeta visokom učilištu, a posebno na završnom sastanku povjerenstva, članovi stručnog povjerenstva kontinuirano raspravljaju o nalazima i usuglašavaju stavove. Obveza je stručnog povjerenstva zadnji dan

posjeta izraditi nacrt završnog izvješća, a predsjednik povjerenstva koordinira konačnu izradu završnog izvješća.

U postupku audita, predsjednik povjerenstva na završnom sastanku upoznaje upravu s nacrtom izvješća. Nacrt izvješća prikazuje stupanj razvijenosti sustava za osiguravanje kvaliteta prema kriterijima koji su opisani u Priručniku (Prilog 19).

U postupcima vrednovanja visokih učilišta provedenima do 2009. godine nije bio precizno određen način pisanja izvješća što je otežavalo usporedbu vrednovanih visokih učilišta. Kako bi se izvješća bila jasnija različitim skupinama čitatelja, u novim postupcima vrednovanja koji se provode od 2009., Agencija je razvila jasne upute za njihovu izradu što će svakako olakšati pisanje različitih analiza sustava koje mogu proizaći iz prikupljenih podataka.

Komentiranje je izvješća omogućeno na forumu na mrežnim stranicama Agencije, u posebnom za to predviđenom dijelu.

6.5. Postupci naknadnog praćenja (ESG 2.6.)

Postupci naknadnog praćenja (*follow-up* postupci) uključeni su u sve postupke vanjskog vrednovanja visokih učilišta koje provodi AZVO.

Osim toga, postupak je naknadnog praćenja definiran i samim zakonima (sadašnjim i prijašnjim) kroz pismo očekivanja, odnosno instrument koji pravno obvezuje visoko učilište da poduzme aktivnosti u cilju otklanjanja nedostataka utvrđenih u postupku vrednovanja u zadanom roku (najčešće godinu dana). Važeći Zakon omogućuje i da se visokom učilištu kojemu je izdano pismo očekivanja zabrani upis studenata u razdoblju određenom pismom očekivanja.

U dosadašnjoj smo praksi uočili kako su visoka učilišta kojima je izdano pismo očekivanja visoko motivirana da što prije otklone uočene nedostatke kako bi u konačnici dobili dopusnicu. Stoga

visoka učilišta vrlo detaljna izvješća o provedenim aktivnostima podnose i prije isteka zadanoga roka.

6.6. Periodični pregledi (ESG 2.7.)

Iako u postupcima vanjskog vrednovanja koji su provedeni do 2009. godine Zakonom nije bio definiran ciklus vrednovanja kvalitete visokog učilišta, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje donijelo je plan vrednovanja prema kojemu su sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj trebala biti vrednovana u trogodišnjem razdoblju. Taj plan nije u cijelosti realiziran jer je u međuvremenu na snagu stupio novi Zakon koji propisuje da se postupci vanjskog vrednovanja provode u vremenskim ciklusima od 5 godina.

Kod donošenja novog plana vrednovanja uzeli su se u obzir rezultati prethodnog vrednovanja te će visoka učilišta koja su prošla vrednovanje u prošlom ciklusu biti ponovo vrednovana nakon 5 godina, odnosno nakon isteka roka određenog pismom očekivanja. Prilikom nove reakreditacije, visoko učilište mora priložiti dokumentaciju iz prethodnog vrednovanja, uključujući izvješće o provedenim popravnim mjerama.

6.7. Analize na razini cijelog sustava (ESG 2.8.)

Na temelju dosad obavljenih vrednovanja Agencija je izradila sintezu provedenih vrednovanja visokih učilišta (*Prilog 10*) koja je objavljena na mrežnim stranicama te u godišnjem izvješću Agencije (*Prilog 6, Prilog 7*). Sinteza daje osvrt na provedena vrednovanja svih pravnih i medicinskih fakulteta te stručnih studija u Republici Hrvatskoj. Svrha je sinteze pružiti detaljnije informacije o vrednovanjima i dati smjernice za daljnji razvoj svim dionicima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, što predstavlja jednu od temeljnih zadaća Agencije koja za cilj ima poticanje strateškog promišljanja nadležnih tijela i visokih učilišta za vlastito kritičko vrednovanje te studentima za osvješćivanje njihove važne uloge u sustavu.

Na temelju rezultata pilot-projekta vanjskih neovisnih prosudbi sustava osiguravanja kvalitete triju visokih učilišta u Republici Hrvatskoj izrađena je analiza (*Prilog 10*) koja je poslužila za poboljšanje postupka (*Prilog 19*).

Na temelju radionice koju je za studentske predstavnike svih javnih sveučilišta i Vijeća veleučilišta i visokih škola Agencija održala u ožujku 2010. godine, napravljena je analiza sudjelovanja studenata u osiguravanju kvalitete u području visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Na konferenciji „2nd International Conference: Institutional Strategic Quality Management“ u Rumunjskoj održana je prezentacija „Student Participation in Quality Assurance in Croatia“. Članak pod istim naslovom objavljen je u „Proceedings of 2nd International Conference Institutional Strategic Quality Management in Higher Education“, Volume I, str. 175. - 178.

U cilju prikupljanja podataka o sustavu visokoga obrazovanja i pripreme što kvalitetnije analize postojećeg stanja, nužne za izradu strateškog dokumenta *Mreža visokih učilišta i studijskih programa* koji treba usvojiti Hrvatski sabor na prijedlog Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje, u AZVO-u je izrađen dokument *Polazne osnove za mrežu visokih učilišta i studijskih programa*. Tijekom pripreme navedenog dokumenta, AZVO je ostvario suradnju sa svim relevantnim institucijama kao što su Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska gospodarska komora, Državni zavod za statistiku, Ekonomski institut te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Dokument sadrži ažurirane podatke o postojećoj mreži visokih učilišta i studijskih programa, broju studenata po znanstvenim i umjetničkim poljima, broju učenika završnih razreda četverogodišnjih srednjih škola, broju i kvalifikacijskoj strukturi visokoobrazovanih nezaposlenih osoba te podatke o najznačajnijim gospodarskim djelatnostima i strateškim prioritetima. Svi su ti podaci prikazani za svaku županiju zasebno.

Također, u okviru jednog od zadataka AZVO-a koji se odnosi na pružanje stručne podrške radu strateških tijela, AZVO je tijekom proteklih godina sudjelovao u izradi godišnjih izvješća o radu Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje koja se podnose Hrvatskom saboru svake godine.

Izvješća sadrže pregled svih obavljenih vrednovanja novih i postojećih visokih učilišta (budući da je prema ranijim odredbama Zakona Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje na temelju obavljenih vrednovanja usvajalo preporuke koje je upućivalo ministru), ali analiziraju i ukupno stanje u visokom obrazovanju. Hrvatski sabor prihvatio je sva dosadašnja godišnja izvješća Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje pripremljena u AZVO-u.

Svjesni važnosti daljnje izrade takvih analiza i pregleda na razini cijelog sustava znanosti i visokog obrazovanja te daljnjeg unapređenja postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, u AZVO-u je u okviru njegova preustroja ustrojen poseban Odjel za istraživanje i razvoj čija je svrha proučiti najbolje primjere europske i svjetske prakse kao i analizirati hrvatsku praksu.

7. AZVO i 3. dio ESG-a

7.1. Službeni status (ESG: 3.2.)

Agencija je osnovana 2005. godine Uredbom Vlade (*Narodne novine, 101/04, 08/07*), a *Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)* ponovno je određena uloga Agencije. Djelokrug se rada Agencije odnosi na provedbu različitih vrsta vanjskog vrednovanja osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti kao i na ustrojavanju čvrstog sustava osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju i znanstvenim organizacijama.

AZVO se već 2007. godine, odmah nakon popunjavanja ENQA-inog formalnog uvjeta – dokaza da AZVO poslove vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti obavlja najmanje dvije godine, prijavio za punopravno članstvo. ENQA je tada odbila molbu AZVO-a za punopravno članstvo zbog nemogućnosti formalnoga pravnog dokaza o nezavisnosti AZVO-a te nedovoljno ljudskih resursa za provođenje postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti.

Nakon toga, AZVO je tražio i dobio pridruženi status u ENQA-i što mu je omogućilo jačanje već započete suradnje s ENQA-om i njezinim članicama. Tako je AZVO u protekle tri godine sudjelovao na više od 20

radionica vezanih uz postupke vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju, preko 20 međunarodnih konferencija te na nizu ENQA-inih radnih sastanaka vezanih uz razvoj i promidžbu vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju na području Europskog prostora visokog obrazovanja.

Agencija je u proteklom razdoblju na nacionalnoj razini razvijala kod dionika svijest o potrebi povećanja vlastite nezavisnosti te je uložio napore da se to formalizira donošenjem novog *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Prilog 1)*. Time je osigurana nezavisnost AZVO-a u donošenju odluka u postupcima vanjskog osiguravanja kvalitete čime je ispunjen glavni uvjet ENQA-e za punopravno članstvo - na zaključke i preporuke u izvješćima o vrednovanju ne mogu utjecati treće strane kao što su visoka učilišta, ministarstva i ostali dionici. Ovako definirani status i uloga AZVO-a usklađeni su s jednim od temeljnih dokumenata Bolonjskog procesa *Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG)*, koji je u Republici Hrvatskoj prihvaćen 2006. godine.

Pored navedenog, AZVO je brinuo o ispunjenju drugog kriterija ENQA-e vezanog uz ljudske resurse te je zapošljavanjem i osposobljavanjem odgovarajućih kadrova, preustrojem te operacionalizacijom svog rada stvorio pretpostavke za ispunjenje tog kriterija.

AZVO danas provodi niz aktivnosti u vanjskom osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju – vrednuje visoka učilišta i studijske programe, prikuplja i obrađuje podatke o sustavu znanosti i visokog obrazovanja, priznaje inozemne visokoobrazovne kvalifikacije, provodi postupak prijave za upis na studijske programe na temelju rezultata državne mature, sudjeluje u provedbi postupaka izbora u nastavna i znanstveno-nastavna zvanja, podupire rad strateških tijela Hrvatskog sabora (Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje i Nacionalnog vijeća za znanost) i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju te sudjeluje u nizu strateških aktivnosti na nacionalnoj razini poput izrade Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

7.2. ESG: 3.4. Resursi (ESG: 3.24.)

7.2.1. Ljudski resursi

U Agenciji su zaposlena 64 djelatnika. Većina je zaposlenika visokoobrazovana, uključujući 3 doktora znanosti i 3 magistra znanosti, a u skladu s nastojanjima za stalnim stručnim usavršavanjem i podizanjem razine kvalifikacijske strukture zaposlenih, trenutačno je 11 djelatnika upisano na poslijediplomski sveučilišni (doktorski) i poslijediplomski specijalistički studij, a 7 djelatnika na preddiplomski, diplomski odnosno stručni studij.

Uprava za osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju ustrojbeno je jedinica Agencije koja je u svom djelokrugu rada usredotočena na provođenje postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (inicijalna akreditacija, reakreditacija, vanjska prosudba, tematsko vrednovanje). Uz te su aktivnosti nužno vezani postupci prikupljanja, obrade i analiziranja podataka te metaevaluacija ishoda provedenih vrednovanja. Uprava obuhvaća devet odjela.

Slika 4. Organizacijska shema Uprave za osiguravanje kvalitete

Posebna se pažnja posvećuje praćenju trendova na nacionalnoj i međunarodnoj razini te radu u skladu s priznatim nacionalnim i međunarodnim standardima i pozitivnom pravnom regulativom. To je poticaj stalnom unapređenju poslovnih postupaka i ravnomjernom razvoju kompetencija svih djelatnika.

Politika je Uprave da su djelatnici stručnjaci u užem djelokrugu rada ovisno o zahtjevima radnog mjesta. Istodobno su motivirani na stručno usavršavanje i upoznavanje s drugim aktivnostima unutar Uprave za osiguravanje kvalitete. Cilj je Uprave kvalitetno realizirati usvojene godišnje planove. Poštujući poslovne prioritete, djelatnici se Uprave žele uključiti u realizaciju poslovnih aktivnosti izvan uskog djelokruga svog rada. Razvoj kulture kvalitete unutar Agencije i promicanje zajedničkih vrijednosti omogućuju uspješno sudjelovanje djelatnika iz drugih ustrojstvenih jedinica AZVO-a u realizaciji poslovnih aktivnosti Uprave.

Na poslovima vezanima za osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju radi 27 djelatnika koji, kontinuirano prateći i primjenjujući najnovije trendove u osiguravanju kvalitete te stručno se usavršavajući, uspješno organiziraju i provode postupke vanjskog vrednovanja kvalitete i na taj način udovoljavaju zahtjevima za stalnim unapređivanjem kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.

Agencija je svjesna važne uloge djelatnika u ostvarivanju svoje misije unapređivanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju stoga i ubuduće planira ulagati u razvoj kompetentnog osoblja i unapređivanje interne komunikacije kao preduvjeta za ostvarenje postavljenih ciljeva.

Odlukom su ravnateljice u Agenciji imenovana 32 visokoobrazovana djelatnika koja mogu sudjelovati kao koordinatori na raznim vrstama vrednovanja. Osim djelatnika Uprave za osiguravanje kvalitete to su i djelatnici iz Međunarodne suradnje i Središnjega prijavnog ureda, odnosno djelatnici koji već rade na poslovima povezanim s kvalitetom u visokom obrazovanju. Za ove se djelatnike tijekom godine organizira edukacija o postupcima vrednovanja, osiguravanju kvalitete i trendovima u znanosti i visokom obrazovanju općenito.

7.2.2. Financijski resursi

Godišnji proračun Agencije sastavni je dio proračuna RH odnosno proračuna Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Državni proračun RH donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Agencija samostalno izrađuje prijedlog proračuna, na temelju prošlogodišnjeg i u skladu s godišnjim smjernicama za izradu državnog budžeta koje izdaje Ministarstvo financija. Od godine 2011. budžet se planira za trogodišnje razdoblje, a trenutno proračunsko razdoblje traje do 2013. Nakon što Ministarstvo financija odobri proračun, Agencija samostalno odlučuje o financiranju svojih aktivnosti obzirom na raspoloživa sredstva.

Tijekom pet godina koliko Agencija djeluje, proračun se Agencije kontinuirano povećava, u prosjeku 30% godišnje. Postupci vanjskog vrednovanja visokih učilišta i znanstvenih organizacija, kao posebna aktivnost u proračunu Agencije povećava se sukladno povećanju ukupnoga godišnjeg proračuna Agencije.

Strateško opredjeljenje RH za unapređenje kvalitete sustava visokog obrazovanja i znanosti vidljivo je i iz dokumenta *Plan gospodarskog oporavka RH* koji je Vlada usvojila u lipnju 2010. godine.

Agencija koristi i sredstva iz pretpristupnih fondova Europske unije za unapređenje pojedinih aktivnosti kroz određene projekte. Prema Statutu Agencije postoji mogućnost ostvarivanja vlastitog prihoda u narednom razdoblju.

Financijskoj neovisnosti i samostalnosti Agencije pridonosi i Fond za jamstvo kontinuiteta studija, ustrojen 2007. godine. Privatna su visoka učilišta u RH dužna prije početka rada uplatiti sredstva u Fond radi osiguravanja jamstva nastavka studija u slučaju prestanka rada ili ukidanja određenog studija.

Agencija provodi postupke javne nabave sukladno *Zakonu o javnoj nabavi* (NN 110/07 i 125/08). U AZVO-i su utvrđeni postupci kojima se osigurava da proizvodi (roba i/ili usluge) koji se nabavljaju budu sukladni zakonskim te postavljenim zahtjevima za kvalitetu. U tom se smislu propisuje:

- postupak planiranja nabave
- postupak provedbe nabave i dokumentacija pri nabavljanju
- postupak vrednovanja i ponovnog vrednovanja dobavljača te odabira dobavljača
- vrsta i opseg nadzora nad dobavljačima
- verifikacija nabavljenih proizvoda i/ili usluga te
- izvješće o javnoj nabavi.

7.2.3. Informatički resursi

Djelatnici Agencije koriste informacijske i komunikacijske tehnologije kao potporu svim poslovnim procesima. Visokoobrazovani i certificirani djelatnici Odjela za informatičke poslove Agencije zaduženi su za razvoj, održavanje i sigurnost računalno-komunikacijske infrastrukture. Kontinuirano se prate potrebe korisnika za novim hardverskim i softverskim rješenjima.

Agencija raspolaže sljedećom hardverskom opremom: 9 servera, 70 računala, 25 prijenosnih računala, 30 printera (7 u boji), 5 multifunkcijskih uređaja (fotokopirni uređaj/skener), videokonferencijski uređaj, 2 projektora te 3 LCD televizora.

Koristi se širok spektar softverskih rješenja – niz servisa na mrežnim poslužiteljima, rješenja specijalizirana za određene radne procese kao što su financije, urudžbeni zapisnik i prevođenje. Poslužitelji udomljuju i 5 različitih mrežnih stranica, pri čemu se ističe mrežna stranica same Agencije (www.azvo.hr) koja nudi veliku količinu informacija o poslovanju Agencije, a redovno se održavaju i ažuriraju stranice tijela koji djeluju pri Agenciji (Nacionalno vijeće za znanost www.nvz.hr, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje www.nvvo.hr), stranice Središnjega prijavnog ureda koje budućim studentima pružaju informacije o upisima na studijske programe (www.studij.hr) te foruma o kvaliteti u visokom obrazovanju (forum.azvo.hr). Za potrebe Odjela za vanjsku prosudbu napravljena je mrežna stranica audit.azvo.hr na kojoj se održavaju seminari za auditore.

Od specijaliziranih aplikacija koje AZVO koristi, važno je spomenuti MOZVAG, aplikaciju za praćenje reakreditacije visokih učilišta, Nacionalnu bazu podataka o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija i sustav NISpVU.

MOZVAG je informacijski sustav za podršku poslovnim procesima Agencije koji je razvijen u suradnji sa Sveučilišnim računskim centrom (SRCE) Sveučilišta u Zagrebu. Koristi se u postupku vrednovanja studijskih programa koje predlažu visoka učilišta te služi kao baza podataka svih odobrenih studijskih programa koji se trenutačno izvode, a u razvoju je i modul za podršku neovisnoj vanjskoj periodičnoj prosudbi (audit) znanstvenih i visokoobrazovnih ustanova u Republici Hrvatskoj.

Sustav MOZVAG koristi se od 2005. godine u postupku akreditacije oko 1260 novih studijskih programa usklađenih s bolonjskim standardima, omogućivši evidenciju i analizu uvjeta izvođenja studija, generiranje i evidenciju prateće dokumentacije (preporuka Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje ministru, dopusnica itd.).

MOZVAG uključuje sljedeće korisničke module:

- MOZVAG – visoka učilišta;
- MOZVAG – studijski programi;
- MOZIR – dvojezični mrežni modul za recenzente;
- Preglednik studijskih programa – mrežni modul za pregled i pretraživanje akreditiranih studijskih programa;
- MOZVAG – audit;
- MOOSIK – dvojezični mrežni modul za auditore.

Održavanje sustava MOZVAG obavlja Sveučilišni računski centar – SRCE i uključuje:

- održavanje i nadogradnju korisničkih uputa te sustava za izradu korisničkih uputa;
- održavanje i nadogradnju mrežnih stranica projekta te održavanje mrežnih poslužitelja;
- održavanje i nadogradnju programske dokumentacije.

SRCE također osigurava tehničko dežurstvo svakoga radnog dana zbog osiguravanja rada sustava te osigurava *helpdesk* službu koja će pružati telefonsku pomoć svim korisnicima MOZVAGA.

Tijekom 2010. godine Agencija je samostalno izradila aplikaciju za praćenje reakreditacije visokih učilišta. Kroz aplikaciju se prati točan raspored aktivnosti svih sudionika određenog postupka.

Nacionalna baza podataka o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj izrađena je u okviru MATRA MPAP pretpristupnog programa Vlade Kraljevine Nizozemske koji je za cilj imao prilagodbu hrvatskog zakonodavstva u području priznavanja kvalifikacija zahtjevima Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija te stvoriti administrativne i institucijske preduvjete da se zakonska rješenja mogu što bolje primijeniti u praksi. Baza je zamišljena kao pomoćni alat pri pružanju informacija o reguliranim profesijama u Republici Hrvatskoj te je istodobno i tehnički instrument za vođenje podataka o postupcima priznavanja stručnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj.

Nacionalni informacijski sustav prijave na visoka učilišta (NISpVU) predstavlja jedinstveni sustav za prijavu ispita državne mature i studijskih programa visokih učilišta u Republici Hrvatskoj kojemu se pristupa putem mrežne stranice www.postani-student.hr.

NISpVU je središnji informacijsko-administracijski servis koji kandidatima zainteresiranima za polaganje ispita državne mature i nastavak školovanja na visokoobrazovnoj razini značajno olakšava prijavu i upis na visoka učilišta. Sustav pokriva cijeli proces od iskazivanja zanimanja za odabrane studijske programe, preko prijave ispita državne mature i uvida u njihove rezultate te uvida u rezultate po odabranim studijskim programima pa do ostvarenja prava na upis na visoka učilišta. Kandidatima omogućuje brz i izravan uvid u rezultate koje su postigli na ispitima državne mature, daje detaljan izračun bodova za svaki prijavljeni studijski program prema

uvjetima koje propisuju sama visoka učilišta, kao i uvid u položaj koji zauzimaju na rang-listama za svaki od studijskih programa za koje su iskazali zanimanje.

Na mrežnoj stranici www.postani-student.hr nalazi se popis svih studijskih programa koji se mogu studirati u Republici Hrvatskoj te uvjeti upisa. Na istoj stranici mogu se pronaći detaljne upute i obavijesti o cijelom postupku prijave ispita državne mature te prijave za upis na visoka učilišta kao i obavijesti vezane uz polaganje ispita državne mature.

Osim kandidata, sustav koriste i koordinatori visokih učilišta koji putem njega prate prijave na studijske programe, šalju obavijesti kandidatima, unose rezultate dodatnih provjera posebnih znanja, vještina i sposobnosti, preuzimaju rang-liste i razna izvješća.

U razvoju NISpVU-a sudjeluju Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, Središnji prijavni ured, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNet.

AZVO posjeduje i arhivu u kojoj se čuva sva dokumentacija te knjižnicu u kojoj se nalaze rječnici, literatura o upravljanju, tumačenja zakona, časopisi i publikacije iz područja osiguravanja kvalitete i politika visokog obrazovanja i znanosti.

7.3. Izjava o misiji (ESG: 3.5.)

Misija je AZVO-a određena samim zakonskim okvirom, a djelatnici AZVO-a su za razdoblje od 2010. do 2014. izradili dokument *Strategija (Prilog 4)* koji pobliže pojašnjava kulturu i ciljeve AZVO-a i određuje ciljeve postupaka za osiguravanje kvalitete kao glavne aktivnosti Agencije.

Strategija je izrađena u skladu s novom ulogom Agencije u vanjskom vrednovanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti, s naglaskom na razvoju kulture kvalitete i suradnji s dionicima.

Misija, vizija i strateški ciljevi pretočeni su u konkretne ciljeve s indikatorima i mehanizmima praćenja učinkovitosti aktivnosti. Posebno se izrađuju operativni planovi za svaku godinu koji navode način vrednovanja učinkovitosti svih aktivnosti i realizacije strateških ciljeva. Krajem kalendarske godine 2010. izrađena je analiza ostvarenja i učinkovitosti aktivnosti naznačenih u operativnom planu vezano za ostvarenje strateških ciljeva te će se na temelju rezultata ove analize raditi na daljnjem poboljšanju rada Agencije. Strategija je javno dostupna u tiskanom obliku na mrežnim stranicama AZVO-a, na hrvatskom (http://www.azvo.hr/images/stories/publikacije/Strategija_HR-9.pdf) i engleskom (http://www.azvo.hr/images/stories/publikacije/Strategija_ENG-9.pdf) jeziku.

Strategija Agencije definira svoju misiju, viziju, svrhu i ciljeve na sljedeći način:

Misija

Misija je AZVO-a trajno podupirati unapređivanje kvalitete znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, primjenjujući najbolju europsku i svjetsku praksu.

Vizija

Kvaliteta je hrvatskoga visokog obrazovanja i znanosti priznata i prepoznata u međunarodnom kontekstu.

Stalnim unapređivanjem kulture kvalitete i svojim doprinosom razvoju znanosti i visokog obrazovanja, AZVO sudjeluje u ostvarenju konkurentnosti hrvatskoga visokog obrazovanja i znanosti u svijetu.

Svrha

Radi ostvarivanja misije, Agencija usko surađuje s visokim učilištima, znanstvenim organizacijama i ostalim dionicima u visokom obrazovanju i znanosti u:

- unapređivanju kvalitete visokog obrazovanja i znanosti te mogućnostima za stjecanje određenih stupnjeva obrazovanja;

- prenošenju vjerodostojnih informacija o kvaliteti akademskih standarda studentima, rukovodstvima visokih učilišta i društvu;
- uspoređivanju postignutih standarda i kvalitete s kvalitetom i standardima na sličnim institucijama u zemlji i zemljama Europske unije;
- aktivnom praćenju trendova;
- razvijanju kulture kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti.

Ciljevi

Dugoročni:

- aktivno sudjelovati u kreiranju politike kvalitete visokoobrazovnog sustava u RH i unapređivanje nacionalnih smjernica za osiguravanje kvalitete;
- aktivno sudjelovati u osiguravanju i unapređivanju kvalitete visokoobrazovnog i znanstvenog sustava u RH;
- razvijati kulturu kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti;
- ustrojiti nacionalnu mrežu sustava osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja i znanosti;
- povezati nacionalnu mrežu s međunarodnim mrežama za osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja (ENQA-om, INQAAHE-om);
- razvijati i unaprijediti suradnju sa sličnim agencijama u Europi i svijetu.

Kratkoročni:

- izgradnja prilagodljive organizacije koja može odgovoriti na sve društvene promjene;
- članstvo u ENQA-i;
- upis u Europski registar za osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja (European Quality Assurance Register in Higher Education– EQAR).

7.4. Neovisnost (ESG: 3.6.)

Donošenjem Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (**Prilog 1**) i drugih propisa, Agencija je formalno ovlaštena da samostalno i neovisno obavlja poslove iz svog

djelokruga u skladu s Europskim standardima i smjericama te međunarodnom praksom na području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.

Neovisnost Agencije definirana je Zakonom o osiguravanju kvalitete čl. 3 st.1. i čl. 4. st. 1.

Članak 3.

(1) Agencija je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima upisana u sudski registar.

Članak 4.

(1) Agencija samostalno i neovisno obavlja poslove iz djelokruga utvrđenog ovim Zakonom i drugim propisima, poštujući europske standarde i smjernice te međunarodnu praksu na području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.

Agencija neovisno odlučuje o provedbi vrednovanja, metodama, članovima stručnih povjerenstava, rasporedu i drugim pitanjima povezanim s vrednovanjem. Druge zainteresirane strane, kao što su visoka učilišta, ministarstva ili dionici ne mogu utjecati na odluke AZVO ili rezultate vrednovanja.

Donošenje odluka AZVO o sadržaju vrednovanja je neovisno i u skladu s unaprijed utvrđenim kriterijima, što AZVO čini nacionalno i međunarodno pouzdanim tijelom za provedbu vrednovanja.

Prema Zakonu, u okviru svog djelokruga Agencija:

- sudjeluje u postupku inicijalne akreditacije;
- sudjeluje u postupku reakreditacije;
- provodi postupak tematskog vrednovanja;
- provodi postupak vanjske neovisne periodične prosudbe unutarnjih sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete (*audit*);
- prikuplja i obrađuje podatke o sustavu znanosti i visokog obrazovanja u svrhu pružanja relevantnih informacija, statističkih pokazatelja i analiza koje su potrebne kao polazišta za utvrđivanje standarda, kriterija i donošenje ocjena u svim postupcima vrednovanja koje provodi Agencija te relevantnih informacija o stanju i učinkovitosti cjelokupnog sustava znanosti i visokog obrazovanja;
- provodi postupak stručnog priznavanja inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija sukladno posebnim propisima;

- pruža informacije o uvjetima upisa na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj i objedinjuje podatke o ispunjavanju uvjeta za upis pristupnika na visoka učilišta temeljem kojih visoka učilišta upisuju studente na studijske programe;
- obavlja poslove uključivanja sustava znanosti i visokog obrazovanja u međunarodni sustav;
- obavlja poslove povezivanja i uključivanja u međunarodna udruženja i mreže koje se bave osiguravanjem kvalitete u sustavu znanosti i visokog obrazovanja;
- potiče razvoj znanstvenih vještina, znanja i istraživanja o sustavu kvalitete znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i provodi sustavne edukacijske aktivnosti na nacionalnoj razini, a posebno edukaciju članova stručnih tijela u postupcima vrednovanja u okviru vanjskog sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete;
- uvodi znanstvene inovacije u funkcioniranje sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj;
- obavlja i druge poslove sukladno posebnim propisima.

Djelatnost je Agencije pobliže određena Statutom (**Prilog 3**) i drugim općim aktima Agencije, u skladu s već spomenutim Zakonom i drugim propisima. Prikupljanje i obradu podataka Agencija uređuje općim aktom u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka te tajnost podataka.

Sredstva za obavljanje djelatnosti Agencije osiguravaju se iz državnog proračuna, pri čemu je Agencija nadležna za izradu prijedloga proračuna i način na koji raspolaže dodijeljenim sredstvima.

Agencija može stjecati sredstva za obavljanje djelatnosti i iz drugih izvora u skladu sa Zakonom.

Neovisnost se Agencije prvenstveno ogleda u činjenici da Agencija samostalno donosi akreditacijske preporuke na temelju mišljenja Akreditacijskog savjeta, stručnog tijela Agencije, a nakon provedenog postupka vrednovanja. Akreditacijska preporuka Agencije može biti pozitivna ili negativna, ovisno o tome jesu li ispunjeni Zakonom propisani uvjeti. Ovisno o tome

kakva je akreditacijska preporuka Agencije, ministar nadležan za znanost i visoko obrazovanje izdaje dopusnicu ili donosi rješenje kojom se odbija odnosno uskraćuje izdavanje dopusnice predmetu vrednovanja. Dopusnica i rješenje kojim se odbija ili uskraćuje izdavanje dopusnice podnositelju zahtjeva je upravni akt protiv kojeg nije dopuštena žalba, ali se protiv njega može pokrenuti upravni spor. Nadalje, nakon provedene vanjske neovisne periodične prosudbe unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete (*audit*), Agencija izdaje certifikat o razvijenosti i učinkovitosti, naravno, ako se utvrdi da je unutarnji sustav osiguravanja kvalitete predmeta vrednovanja učinkovit.

Sukladno svojim ovlastima, Akreditacijski savjet imenuje članove povjerenstava za provođenje pojedinih postupaka vrednovanja visokih učilišta i znanstvenih organizacija, a na temelju predloženih članova iz baze stručnjaka koju je izradila Agencija.

7.5. Kriteriji i procesi (ESG: 3.7.)

Procesi, kriteriji i postupci koje koristi AZVO prošli su postupak javne rasprave, unaprijed su definirani i objavljeni na mrežnoj stranici AZVO-a i u tiskanom obliku. Dokumenti AZVO-a koji služe u postupcima vrednovanja (*Prilozi 16 - 19*) pobliže određuju postupke i procese za svaku vrstu vrednovanja što uključuje i detalje rasporeda i druge pojedinosti koje dionici moraju znati.

Svi procesi vrednovanja općenito obuhvaćaju:

- samoanalizu predmeta procesa osiguravanja kvalitete;
- vanjsku procjenu skupine neovisnih stručnjaka (od kojih je obavezno jedan član student, jedan strani stručnjak, a u nekim postupcima i predstavnik gospodarstva);
- objavljivanje izvješća koje sadrži odluke, preporuke i formalne ishode vrednovanja;
- postupak naknadnog praćenja kako bi se dobio uvid u način na koji je predmet procesa osiguravanja kvalitete primijenio dobivene preporuke, odnosno ispunio zadane uvjete.

Tablica 7. Aktivnosti vrednovanja koje provodi AZVO

		INICIJALNA AKREDITACIJA	REAKREDITACIJA	VANJSKA NEOVISNA PERIODIČNA PROSUDBA SUSTAVA OSIGURAVANJA KVALITETE (AUDIT)	TEMATSKO VREDNOVANJE
PREDMETI VREDNOVANJA		- NOVOOSNOVANA VISOKA UČILIŠTA -NOVI STUDIJSKI PROGRAMI -POKRETANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI	- POSTOJEĆA VISOKA UČILIŠTA - POSTOJEĆE ZNANSTVENE ORGANIZACIJE	- POSTOJEĆA VISOKA UČILIŠTA - POSTOJEĆE ZNANSTVENE ORGANIZACIJE	POJEDINO PITANJE ILI TEMA U PODRUČJU ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA
UČESTALOST		JEDNOM (PRILIKOM OSNIVANJA ODNOSNO POKRETANJA)	SVAKIH 5 GODINA	SVAKIH 5 GODINA	NA ZAHTJEV
SVRHA		ISPUNJAVANJE NUŽNIH UVJETA	PROVJERA USKLAĐENOSTI S NUŽNIM UVJETIMA, KAO I STANDARDIMA KVALITETE	PREGLED UČINKOVITOSTI I STUPNJA RAZVIJENOSTI UNUTARNJEG SUSTAVA OSIGURAVANJA KVALITETE	OVISNO O TEMI – VREDNOVANJE, PROCJENA I/ILI RAZVOJ PREDMETA VREDNOVANJA
ELEMENTI POSTUPKA	IZRADA SAMOANALIZE	√	√	√	√
	NEOVISNO POVJERENSTVO U KOJE SU UKLJUČENI STRANI STRUČNJACI	√/-	√	√	√/-
	POSJET	√	√	√	√/-
	OBJAVA IZVJEŠĆA	√	√	√	√
	NAKNADNO PRAĆENJE	-	√	√	√/-
ISHOD		DA/NE	DA /NE/PISMO OČEKIVANJA	CERTIFIKAT	IZVJEŠĆE S OCJENOM

Svi su postupci i njihova usklađenost s ESG-om detaljno opisani u 5. poglavlju ovog dokumenta (str. 40).

7.6. Postupci za odgovornost (ESG: 3.8.)

AZVO je razvio postupke za osiguravanje vlastite odgovornosti prema svim dionicima.

Ti postupci uključuju:

I. Objavljenu politiku kvalitete (*Prilog 5*), dostupnu na mrežnim stranicama

<http://www.azvo.hr/hr/kvaliteta/politika-osiguravanja-kvalitete>.

<http://www.azvo.hr/en/quality/quality-assurance-policy>

II. Sustav osiguravanja kvalitete

Sustav osiguravanja kvalitete izgrađen je na temelju SUK-a, strategije, analize učinkovitosti provedenih aktivnosti zacrtanih u operativnom planu strategije za određeno razdoblje, godišnjeg izvješća o radu AZVO. Na temelju rezultata unutarnjeg osiguravanja kvalitete (SUK, vanjski audit i upravina ocjena) te analize uspješnosti provedenih aktivnosti iz operativnog plana strategije radna skupina koju imenuje uprava AZVO utvrđuje učinkovitost sustava osiguravanja kvalitete i koliko je rad AZVO sukladan s ESG.

• Sustav upravljanja kvalitetom prema ISO 9001

U prosincu 2006. godine, AZVO je uspostavio sustav upravljanja kvalitetom (SUK) u skladu sa zahtjevima norme ISO 9001:2002. Certifikacijska tvrtka DNV iste je godine provela certifikaciju SUK-a i dodijelila AZVO-u certifikat kojim potvrđuje da su svi uspostavljeni procesi u skladu sa zahtjevima norme ISO 9001 i da se kontinuirano radi na poboljšanju kvalitete svih aktivnosti. Dokaz uz certifikat su i izvješća o provedenim godišnjim vanjskim auditima certifikacijske tvrtke. AZVO jednom godišnje provodi unutarnji audit SUK-a koji rezultira izvješćima po odjelima i provedenim popravnim radnjama. U Upravinoj ocjeni koja je najvažniji dokument za vanjski audit analizira se uspješnost provedenih unutarnjih audita i poboljšanja SUK-a te provedene preporuke iz Izvješća o vanjskom auditu. Od 2006. godine DNV jednom godišnje provodi vanjski

audit SUK-a Agencije o čemu svjedoče certifikati i njihova godišnja izvješća dostupna na našim internim mrežnim stranicama i na CD-u.

Svi su dokumenti sustava upravljanja kvalitetom dostupni na internim mrežnim stranicama AZVO-a. U 2009. godini SUK je dorađen i usklađen s izmjenama ISO 9001 : 2008 i recertificiran.

U sklopu sustava upravljanja kvalitetom analizira se zadovoljstvo korisnika uslugama AZVO-a kao i zadovoljstvo djelatnika AZVO-a mogućnostima usavršavanja i napredovanja, izgradnje profesionalne karijere te njihovom doprinosu poboljšavanja kvalitete svih aktivnosti AZVO-a. Zadovoljstvo djelatnika i korisnika AZVO-a ispituje se anketama. Rezultati se prikazuju i analiziraju u Upravnoj ocjeni. Analizu rezultata koristi Uprava za definiranje prioriteta i kratkoročnih ciljeva radi ostvarenja poboljšanja kvalitete svih aktivnosti AZVO-a. Usporedba vrijednosti rezultata indeksa kvalitete zadovoljstva djelatnika (OB 6.2-1-PUK-0-2 Indeks zadovoljstva djelatnika) u razdoblju od 2006. do 2010. godine pokazuje kontinuirani porast zadovoljstva djelatnika.

- Agencija je u svom radu razvila mehanizam prikupljanja povratnih informacija od dionika. U sklopu sustava upravljanja kvalitetom analizira se zadovoljstvo korisnika uslugama AZVO-a kao i zadovoljstvo djelatnika AZVO-a mogućnostima usavršavanja i napredovanja, izgradnje profesionalne karijere te njihovom doprinosu poboljšavanja kvalitete svih aktivnosti AZVO-a.

- Isto tako, AZVO razvija mehanizam unapređenja na temelju prikupljenih informacija. Na temelju prijedloga za poboljšavanje prikupljenih kroz SUK kontinuirano se poboljšavaju sve aktivnosti AZVO-a. Krajnja ocjena kvalitete provedenih poboljšanja dana je nakon završetka unutarnje prosudbe u Upravnoj ocjeni. Ona također uključuje analize uspješnosti provedenih edukacija djelatnika, zadovoljstva djelatnika kao i zadovoljstva korisnika uslugama AZVO-a.

- Agencija razvija i mehanizam prikupljanja povratnih informacija od vanjskih dionika. Projektom CARDS 2003 “Furtherance of the Agency for Science and Higher Education in its Quality Assurance Role and the Development of a Supporting Information System” koji je proveden od 2006. do 2008. godine, inozemni su konzultanti sudjelovali u harmonizaciji sustava

visokog obrazovanja u RH sa standardima i dobrom praksom u EU zemljama te pružili potporu u definiranju modela vanjske prosudbe. Kroz projekt je proveden pilot-projekt vanjske prosudbe na trima visokim učilištima kojim se utvrdilo da je model vanjske prosudbe provediv i učinkovit. Na temelju rezultata pilot-projekta napravljena je dopuna *Priručnika za vanjsku prosudbu i dorađeni su kriterij za prosudbu.*

Agencija je održala niz seminara za sveučilišta i njihove sastavnice, veleučilišta i visoke škole, predstavnike jedinica za osiguravanje kvalitete i stručnjake za vanjsku prosudbu u razdoblju od 2007. do 2010. godine, s ciljem poboljšanja suradnje sa svim dionicima u visokom obrazovanju.

Nakon svakog seminara provedena je anketa o zadovoljstvu odabirom tema i stečenom iskustvu te mogućnosti korištenja u svakodnevnom radu.

- Djelatnici Agencije i svi stručnjaci koje Agencija koristi potpisuju *Izjavu o povjerljivosti i nepostojanju sukoba interesa.* Sva se imenovanja stručnih povjerenstava šalju instituciji koja se vrednuje na očitovanje i prihvaćanje. Uključivanje inozemnih stručnjaka u sastav stručnih povjerenstava kao i drugih dionika visokih učilišta potiču objektivno provođenje vanjskih vrednovanja i ocjenu kvalitete predmeta vrednovanja.

8. AZVO i dodatni kriteriji ENQA-e

I. Agencija pazi na svoje principe i osigurava da se njezinim uvjetima i postupcima upravlja profesionalno i da se njezina mišljenja i odluke donose na dosljedan način, čak i ako mišljenja formiraju različite grupe ljudi.

Dosljednosti i objektivnosti mišljenja pridonose jasno definirani i objavljeni kriteriji za pojedine vrste vrednovanja.

U AZVO-u je ustrojena posebna baza podataka stručnjaka koji se javljaju na međunarodni javni poziv te šalju životopise napisane na standardiziranom predlošku, a cilj nam je povezati se s ostalim europskim agencijama za osiguravanje kvalitete i sudjelovati u kreiranju europske baze

stručnjaka. Osim pažljivog odabira osoba za koje se procijeni da su najkompetentnije za određeni postupak, kao i sastava stručnih povjerenstava u kojima su ravnopravno zastupljeni svi dionici, velika se pažnja pridaje i obveznoj edukaciji koja se organizira uoči svakog vrednovanja, a opisana je u točki 6.1.2.

Također, vrednovana institucija ocjenjuje kvalitetu rada stručnog povjerenstva, kao i samo vrednovanje, što dodatno utječe na profesionalnost njihova rada.

Kako bi se u postupku reakreditacije visokih učilišta koja može imati formalne posljedice izbjegla neujednačena primjena kriterija, samo povjerenstvo ne preporučuje konačnu ocjenu nego je to ovlast Akreditacijskog savjeta koji ima širi uvid u ishode vrednovanja na razini visokoobrazovnog sustava.

II. *Agencije koje donose formalne odluke o osiguravanju kvalitete ili zaključke koji imaju formalne posljedice, moraju imati žalbeni postupak. Oblik i narav žalbenog postupka mora biti određen prema statutu svake agencije.*

U skladu sa Statutom Agencije (*Prilog 3*) i svojim ovlastima, Akreditacijski savjet Agencije imenuje članove povjerenstava za rješavanje žalbi na provedene postupke vanjskog vrednovanja.

Po okončanom postupku reakreditacije, Akreditacijski savjet imenuje 3 člana povjerenstva za rješavanje žalbi nakon provedenog postupka reakreditacije visokih učilišta. Članovi se žalbenog povjerenstva imenuju na 2 godine na prijedlog vanjskih dionika: Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje, Hrvatskoga studentskog zbora i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju. Povjerenstvo između sebe bira predsjednika. Reakreditirano visoko učilište može izjaviti žalbu protiv odluke (akreditacijske preporuke) Agencije, odnosno podnijeti prigovor u roku 15 dana od dana dostave odluke Agencije visokom učilištu. Nakon zaprimanja žalbe ili prigovora, povjerenstvo na temelju cjelokupne dokumentacije iz postupka reakreditacije donosi očitovanje u roku od mjesec dana. Akreditacijski savjet razmatra očitovanje žalbenog povjerenstva, ponovno donosi mišljenje i upućuje ga Agenciji.

Akreditacijskom savjetu se dostavlja žalba visokog učilišta i očitovanje povjerenstva na žalbu na temelju kojih ono donosi odluku o pokretanju žalbenog postupka ili odbacuje žalbu kao neosnovanu.

U postupku vanjske prosudbe (audita), ako predmet prosudbe smatra da povjerenstvo vanjsku prosudbu nije provelo u skladu s postupkom vanjske prosudbe definiranim u *Priručniku za vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u RH (Prilog 19)* ili nije zadovoljno s ishodima vanjske prosudbe, može podnijeti žalbu u roku od 15 dana od primitka izvješća.

Žalba se dostavlja povjerenstvu na očitovanje. U roku od 15 dana povjerenstvo dostavlja očitovanje koje sadrži obrazloženje o osnovanosti žalbe. Akreditacijskom savjetu dostavlja se žalba i očitovanje povjerenstva. Na temelju dostavljenih dokumenata, Akreditacijski savjet donosi odluku o pokretanju žalbenog postupka ili odbacuje žalbu kao neosnovanu. Odluči li pokrenuti žalbeni postupak, Akreditacijski savjet imenuje žalbeno povjerenstvo iz baze stručnjaka za vanjsku prosudbu koje razmatra sve dokumente vezane uz provedeni postupak i donosi konačnu prosudbu u roku od 30 dana. Povjerenstvo čine tri člana, od kojih je jedan obvezatno student.

Akreditacijski savjet na temelju prosudbe žalbenog povjerenstva donosi odluku koja je konačna i protiv koje se ne može izjaviti žalba. Odluka se dostavlja visokom učilištu i povjerenstvu koje je provelo vanjsku prosudbu.

Za postupke osiguravanja kvalitete koji imaju formalne posljedice (reakreditacija, inicijalna akreditacija), osim žalbe na mišljenje Akreditacijskog savjeta moguće je i pokretanje upravnog postupka protiv rješenja koje Ministarstvo donosi na temelju mišljenja Akreditacijskog savjeta.

III. Agencija je spremna aktivno doprinosti ciljevima ENQA-e.

AZVO od osnutka potiče uključivanje hrvatske znanosti i visokog obrazovanja u međunarodne sustave te ima aktivan Odjel za međunarodnu suradnju. Uključen je u međunarodne mreže i aktivnosti preko Ureda ENIC/NARIC - međunarodne mreže za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija i poticanje mobilnosti te Ureda TEMPUS koji potiče sudjelovanje visokih učilišta u

programima Europske unije. Putem projekata CARDS, MATRA i TAIEX te studijskih posjeta financiranih iz sredstava AZVO-a ili stranih ambasada, AZVO redovito organizira posjete i razmjene dobre prakse u Europi i SAD-u te posjete inozemnih stručnjaka Republici Hrvatskoj.

Od navedenih aktivnosti, vrijedi spomenuti združenu akreditaciju jednoga diplomskog sveučilišnog studijskog programa provedenu u suradnji s njemačkom agencijom AQAS, sudjelovanje u ulozi promatrača u vrednovanjima koje je u Hrvatskoj provodio NVAO (Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie) „Pilot project of Institutional Audit of Universities of Applied Science in Croatia“, sudjelovanje u obrazovnom programu IIEP/UNESCO distance course ‘External Quality Assurance: Options for Higher Education Managers’ in CSI and South-East European Countries, predstavljanje na Forumu za osiguravanje kvalitete 2010. u Lyonu te sudjelovanje na nizu radionica, seminara i konferencija u inozemstvu. Djelatnici AZVO-a sudjelovali su i na radionici o osiguravanju kvalitete doktorskih studija koja je održana 2009. u Brasovu u Rumunjskoj te su u stručnoj publikaciji ENQA-e „Quality Assurance in Postgraduate Education“ iz 2010. godine objavili članak pod nazivom „Quality Assurance of doctoral study programmes in Croatia“.

AZVO je punopravni član INQAAHE-a (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education) i Foruma za upravljanje institucijama u sustavu visokog obrazovanja (Institutional management in Higher Education – IMHE) Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD) te redovito sudjeluje u istraživanjima i događanjima ovih organizacija. Ravnateljica je AZVO-a član Upravnog odbora CEEN-a (Network of Central and Eastern European Quality Assurance Agencies in Higher Education) te tako redovito sudjeluje u organizaciji aktivnosti ove regionalne mreže, a u 2011. godini će biti domaćin sastanka Upravnog odbora te prateće radionice.

AZVO je spreman svu dosad stečenu stručnost i iskustvo u međunarodnoj suradnji primijeniti i razviti u okviru ENQA-e te je već predložio uspostavljanje zajedničke europske baze stručnjaka za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju, po uzoru na već postojeće baze unutar AZVO-a.

9. POBOLJŠANJA PLANIRANA NA TEMELJU SAMOPROCJENE

Od 2006. i uvođenja sustava upravljanja kvalitetom u skladu sa zahtjevima norme ISO:9001 i njegovom nadogradnjom sa zahtjevima ESG-a u sustavu osiguravanja kvalitete, Agencija trajno njeguje kulturu kvalitete poboljšavajući sve svoje aktivnosti i njihove ishode. Dodana vrijednost izgradnje ovog sustava bila je izrada SWOT analize i samoanalize koja nam je bila poticaj za daljnja poboljšanja.

Zajednički rad na izradi samoanalize AZVO-a bio je još jedna prilika da se pažljivo sagleda dosadašnji rad AZVO-a, ali i prilika da se razmjene mišljenja i ideje o tome kako i dalje poboljšavati i unapređivati sve naše aktivnosti u cilju uspješnog ostvarenja zacrtanih strateških ciljeva, naše misije i vizije. Objektivno sagledavanje naših slabosti potaknulo nas je na aktivnije promišljanje o njima te pokretanje aktivnosti kojima bi se te slabosti trebale premostiti.

S obzirom na manjak podataka relevantnih za sustav znanosti i visokog obrazovanja i s obzirom na složenost i različitost postupaka koje provodi Agencija – a koji uključuju visoko obrazovanje, ali i znanstvene organizacije, akreditaciju i audit – utvrdili smo da je potrebna nadogradnja postojećih baza podataka i integracija informacijskih sustava. Dosadašnja slaba povezanost i nedovoljna informacijska integriranost sustava pokušat će se nadvladati razvojem Nacionalnoga informacijskog sustava visokog obrazovanja i znanosti (NISVOZ) kroz izgradnju registara visokih učilišta, studijskih programa, nastavnika, znanstvenika i studenata te takvim modelom baze podataka koji će omogućiti integraciju i analizu podataka iz raznih izvora pa i iz informacijskih sustava i baza podataka izvan Agencije. Stoga je Agencija pristupila izradi projekta Nacionalnoga informacijskog sustava visokog obrazovanja i znanosti (NISVOZ) koji bi istodobno bio:

- informatička podrška ključnim poslovnim procesima u sustavu visokog obrazovanja i znanosti
- izvor podataka koji se osim za potrebe informatičke podrške poslovnim procesima koriste i za potrebe domaćih i međunarodnih statistika te za donošenja strateških odluka.

Nastojeći osnažiti svoju financijsku neovisnost Agencija, u okviru svojih zakonskih ovlasti, ima mogućnost stjecati dodatna sredstva naplaćivanjem svojih usluga, prvenstveno kroz vanjsko vrednovanje provođenjem postupka tematskog vrednovanja te kroz priznavanje inozemnih visokoobrazovnih kvalifikacija.

Osim navedenog, Agencija razmatra i mogućnosti naplaćivanja inicijalne akreditacije u sustavu znanosti i visokog obrazovanja u slučajevima kada se radi o privatnim visokim učilištima i o privatnim znanstvenim organizacijama. Iz toga proizlazi da bi se privatnim predmetima vrednovanja naplaćivala inicijalna akreditacija kako za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja odnosno znanstvene djelatnosti tako i inicijalna akreditacija za izvođenje studijskog programa.

Također, Agencija razmatra mogućnost da se sredstva iz Fonda za jamstvo kontinuiteta koriste za provođenje reakreditacije privatnih visokih učilišta. Upravno vijeće Agencije podržava navedenu ideju te je u tu svrhu upućen i dopis Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa za davanje mišljenja i upute za mogućnost nastavka djelovanja Fonda pri Agenciji.

Republika Hrvatska je 2007. godine započela rad na izradi Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira, HKO-a. (Croatian Qualifications Framework, CROQF). U taj proces je, uz druge dionike, od samog početka aktivno uključen i AZVO tako što ima svog predstavnika u Stručnom timu Vlade RH za donošenje i razvoj HKO-a. HKO predstavlja bitan uvjet za uređenje sustava cjeloživotnog učenja koje čini okosnicu društva utemeljenog na znanju. Zasniva se na hrvatskoj obrazovnoj tradiciji, postojećem sustavu i razvoju društva, potrebama gospodarstva, pojedinca i društva u cjelini, odrednicama Europskoga kvalifikacijskog okvira (European Qualifications Framework, EQF) i međunarodnim propisima koje je prihvatila RH. Uspostava i razvoj HKO-a, odnosno sustava kvalifikacija i njegov pravi okvir podrazumijevat će prilagodbu postojećih postupaka koji se provode u vanjskom osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju te naposljetku snažnu ulogu AZVO-a u provedbi i razvoju HKO-a - instrumenta povezivanja i koordinacije nacionalnoga kvalifikacijskog sustava s ciljem promicanja cjeloživotnog učenja, održive zapošljivosti i europske

konkurentnosti, koji – uređujući sustav kvalifikacija na temelju ishoda učenja – ujedno pridonosi podizanju pouzdanosti cjelokupnog sustava obrazovanja te njegovoj transparentnosti i usporedivosti s drugim obrazovnim sustavima.

Svjesni činjenice da u Republici Hrvatskoj dosad nije bila provedena sveobuhvatna analiza usklađenosti potreba tržišta rada i obrazovanih programa te nastojeći, u duhu bolonjskog procesa i sukladno usvojenoj EU strategiji za naredno desetljeće, potaknuti aktivnosti vezano za povezivanje sustava obrazovanja i tržišta rada u cilju promicanja zapošljavanja i razvoja konkurentnosti društva, AZVO je preuzeo zadatak koji mu je povjerila Vlada RH - koordinirati rad Međuresornoga radnog tijela za praćenje potreba tržišta rada osnovanog u srpnju 2010.

Članovi su Međuresornoga radnog tijela za praćenje potreba tržišta rada predstavnici akademske zajednice, gospodarstvenika i poslodavaca, studenata, relevantnih ministarstava, AZVO-a i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje jer je upravo povezivanje i zajednička suradnja svih dionika preduvjet uspješnog rješavanja problema prisutnih na tržištu rada u cilju boljeg dugoročnog usklađivanja obrazovne ponude i potražnje tržišta rada.

Važnu ulogu Međuresornoga radnog tijela prepoznala je i agencija Europske unije Europska zaklada za izobrazbu (European Training Foundation - ETF) koja je ponudila pomoć vezano za dodatnu edukaciju članova Međuresornoga radnog tijela.

Iz perspektive AZVO-a i zadataka koji su u njezinom djelokrugu rada, izuzetno važna uloga Međuresornoga radnog tijela posebice bi se odnosila na praćenje potreba tržišta rada i davanje preporuka visokim učilištima i ostalim relevantnim tijelima za obrazovanu upisnu politiku kako bi se upisne kvote uskladile s potrebama tržišta rada. Praćenje potreba tržišta rada i saznanja koja bi se pri tome stekla trebala bi poslužiti kao pomoć visokim učilištima prilikom osmišljavanja i kreiranja novih studijskih programa, ali i prilikom prilagodbe postojećih studijskih programa na način da završeni studenti doista razviju ona znanja, vještine i kompetencije koje se traže na tržištu rada. Rezultati praćenja potreba tržišta rada trebali bi općenito poslužiti kao pomoć kod donošenja strateških odluka relevantnih tijela primjerice kod izrade projekcije buduće mreže

visokih učilišta kako bi se eventualno daljnje širenje mreže obrazovnih institucija u RH odvijalo u skladu s potrebama gospodarstva određene regije, ali i korak dalje od toga, a to je da upravo obrazovanje potakne razvoj gospodarstva određene regije.

Jedna je od važnih aktivnosti Agencije izgradnja partnerskog odnosa s dionicima u nacionalnom prostoru visokog obrazovanja. Uvođenjem bolonjskog procesa visoka učilišta suočena su s mnogim izazovima. Budući da je primarna odgovornost kvalitete svih aktivnosti visokih učilišta na njima samima, Agencija ih trajno potiče na ustroj sustava za osiguravanje kvalitete i razvoj kulture kvalitete. Ustroj i razvoj sustava za osiguravanje kvalitete na visokim učilištima odvija se različitom dinamikom. Nastojeći potaknuti razmjenu dobre prakse na tom području jedan od ciljeva Agencije je ustrojiti nacionalnu mrežu jedinica za osiguravanje kvalitete i time potaknuti harmonizaciju razvoja sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u RH.

Četverogodišnja izgradnja i primjena SUK-a kao i jasna javna opredijeljenost Agencije za rad u skladu s standardima ESG-a stvorili su dinamičan i poticajan sustav osiguravanja kvalitete koji teži stalnom unapređenju. Poticanjem djelatnika na samovrednovanje, edukaciju i praćenje trendova kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini stvoreni su preduvjeti za stalno poboljšanje ustrojenog sustava osiguravanja kvalitete.

Nastojeći poboljšati informiranost javnosti izvan RH o hrvatskom sustavu visokog obrazovanja te na taj način potaknuti veću vidljivost naših visokih učilišta na međunarodnoj razini, AZVO se priključio projektu Qrossroads te će od 2011. godine povezati svoju bazu podataka o hrvatskim studijskim programima (<http://www.azvo.hr/preglednik>) s bazom Qrossroads. Projekt Qrossroads europska je baza podataka o studijskim programima visokih učilišta u kojoj aktivno sudjeluje desetak zemalja i vodi je organizacija ECA (European Consortium for Accreditation). Zbog priprema za ulazak u projekt Qrossroads, Agencija je unaprijedila već postojeću vlastitu bazu podataka o studijskim programima koja je dostupna i na engleskom jeziku.

Uočili smo da završna izvješća stručnih povjerenstava o vrednovanjima provedenim do 2009. godine i u cijelosti objavljenim na mrežnim stranicama AZVO-a nisu izazvala veće zanimanje javnosti. Veći odjek postigla je analiza na razini cijelog sustava proizašla iz ciklusa vrednovanja. Ta analiza uspoređuje srodna visoka učilišta i daje sažetak ključnih dijelova izvješća o vrednovanju.

Agencija će, stoga, ubuduće objavljivati i sažeta izvješća i analize pristupačne široj javnosti, odnosno različitim dionicima.

Također, sukladno ESG-u, Agencija objavljuje sva izvješća o vrednovanju bez obzira na zaključnu preporuku. Međutim, postavlja se pitanje treba li objaviti i izvješća vrednovanja koja za posljedicu imaju ukidanje visokog učilišta. Naime, budući da je sam ishod uskrata dopusnice na temelju čega neko visoko učilište više ne može obavljati djelatnost visokog obrazovanja, smatramo da je nužno zaštititi studente kako javnost i poslodavci ne bi naknadno doveli u pitanje njihove stečene kompetencije. Sami studenti nisu odgovorni što institucija prestaje s radom jer su oni upisali instituciju koja je imala dopusnicu i država je jamčila da su ispunjeni nužni kriteriji. Kako je planirana revizija ESG-a, Agencija će svakako pokrenuti inicijativu da se o ovom problemu otvori javna rasprava.

Kao jedna od aktivnosti koja bi uvelike trebala doprinijeti razvoju i unapređenju rada AZVO-a je i ustrojavanje Odjela za istraživanje i razvoj koji će, nakon provedenog ciklusa vrednovanja, obavljati analizu postupaka koje provodi AZVO u području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, izrađivati studije i analize te voditi i objavljivati istraživanja u području visokog obrazovanja i znanosti. Nadalje, Odjel će aktivno pratiti najnovija znanstvena dostignuća u području istraživanja visokog obrazovanja i znanosti te o njima izvještavati djelatnike Agencije i ostale zainteresirane dionike u sustavu visokog obrazovanja i znanosti.

Povodom održavanja niza radionica za izradu samoanaliza javnih znanstvenih instituta te prezentacija dobrih praksi sustava vrednovanja u Europi i radionica strateškog planiranja i izrade strategija za javne znanstvene institute koje je Agencija organizirala u jesen 2010. godine, jedan

od ishoda bio je i Kolegij ravnatelja javnih instituta. Toj inicijativi uslijedio je prijedlog za osnivanje saveza kao tipa institucijskog povezivanja javnih znanstvenih instituta. Agencija je u tom smislu ponudila svoju podršku po uzoru na podršku koju nudi Vijeću veleučilišta i visokih škola. Inicijativa je u razvoju, a ciklus radionica i prezentacija nastavlja se i kroz plan aktivnosti za 2011. godine.

Jedna od mjera postizanja strateških ciljeva Agencije je uključivanje što većeg broja inozemnih stručnjaka u postupcima vrednovanja.

U svim postupcima vrednovanja provodimo edukaciju svih članova povjerenstava. Budući da su u povjerenstva uključeni i inozemni stručnjaci, edukacija se provodi dan prije posjeta jer inozemni stručnjaci ne mogu dolaziti više puta godišnje samo zbog edukacije, a to bitno i poskupljuje vrednovanje. Iako ćemo problem djelomično riješiti putem već uspostavljenih seminara preko interneta za inozemne stručnjake, predložili smo da se na razini Europe organizira europska baza recenzenata, na način da svaka agencija provodi edukaciju svojih stručnjaka tijekom godine, a sadržaj i način edukacije bili bi zajednički dogovoreni. Na taj način bi se i povećala usporedivost i dosljednost rezultata vrednovanja na europskoj razini.

Tu smo inicijativu uputili ENQA-i te smo o njoj također raspravljali s ostalim organizacijama. ECA, koja je i sama započela projekt izrade baze europskih stručnjaka na isti način, pozvala nas je da aktivno sudjelujemo u projektu kada se ispune uvjeti za naše članstvo.

ZAVRŠNA RIJEČ

Iz ove iscrpne samoanalize vidljiv je put koji je Agencija prošla s ciljem definiranja i učvršćivanja svog mjesta u sustavu visokog obrazovanja i znanosti u Republici Hrvatskoj.

Danas je ona nezavisna nacionalna institucija koja provodi niz aktivnosti važnih za postojanje i razvitak tog sustava. To, naravno, ne znači samo ključnu ulogu u provođenju nužnih postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete sustava znanosti i visokog obrazovanja, nego i cijeli niz postupaka kojima se promiče kultura kvalitete i razvija svijest o potrebi stalnog rada na tom sustavu.

Upravo je kvaliteta ključna za postizanje izvrsnosti, trajnog napretka i razvitka znanosti i visokog obrazovanja kao pokretača društvenog napretka. Razvijajući suradnju s cijelom akademskom zajednicom, Agencija u 2011. godini nastavlja poticati unapređenje kvalitete visokog obrazovanja i znanosti.

U 2011. godini kao poseban prioritet naglašavamo ispunjavanje kriterija za upis AZVO-a u Europski registar agencija za osiguranje kvalitete (EQAR) te punopravno članstvo u Europskoj udruzi za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA-i).

Agencija će u 2011. nastaviti raditi na uspješnom dijalogu s javnošću, koji uključuje transparentnost i razmjenu podataka od javnog interesa, na jačanju kulture kvalitete sustava visokog obrazovanja i znanosti i prepoznatljivosti tog sustava u Europi i svijetu.

Samoanaliza pokazuje kako je takav rad Agencije od izuzetne važnosti, ne samo za razvitak i unapređenje sustava visokog obrazovanja i znanosti u Republici Hrvatskoj, nego i hrvatskog društva u cjelini.

POPIS PRILOGA

Zakoni

- Prilog 1. - [Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju](#) (Narodne novine 45/09)
- Prilog 2. - [Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju](#) (Narodne novine br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 Odluka USRH, 46/7, 45/09)

Opći i unutarnji akti Agencije

- Prilog 3. - [Statut Agencije za znanost i visoko obrazovanje](#)
- Prilog 4. - [Strategija AZVO-a](#)
- Prilog 5. - [Politika osiguravanja kvalitete AZVO-a](#)
- Prilog 6. - [Godišnje izvješće 2009.](#)
- Prilog 7. - [Godišnje izvješće 2008.](#)
- Prilog 8. - [Poslovnik o radu Akreditacijskog savjeta](#)
- Prilog 9. - [Kodeks ponašanja Akreditacijskog savjeta](#)
- Prilog 10. - Analiza provedenih vrednovanja ([Sinteza provedenih vrednovanja visokih učilišta](#), [Sinteza provedenih vrednovanja znanstvenih organizacija](#), [Analiza pilot-projekta audita](#))
- Prilog 11. - [Anketni upitnik i analiza rezultata ankete o vrijednostima AZVO-a](#)

Dokumenti za postupke vrednovanja provedene do 2009.

- Prilog 12. - Dokumenti za vrednovanje visokih učilišta ([Postupak vrednovanja visokih učilišta](#), [Kriteriji za vrednovanje visokih učilišta u sastavu sveučilišta](#), [Kriteriji za vrednovanje veleučilišta i visokih škola](#), [Upute za sastavljanje samoanalize visokih učilišta u sastavu sveučilišta](#), [Upute za sastavljanje samoanalize veleučilišta i visokih škola](#))
- Prilog 13. - Dokumenti za vrednovanje znanstvenih organizacija ([Pravilnik o vrednovanju znanstvenih organizacija](#) (Narodne novine, broj 39/05, 104/08, 83/10), [Obrazac za izradu izvješća za vrednovanje znanstvene organizacije](#), [Obrazac za izradu izvješća koje popunjava stručno povjerenstvo](#))

Dokumenti za postupke vrednovanja koji se provode od 2009.

Prilog 14. - [Pravilnik o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta](#) (Narodne novine 24/10)

Prilog 15. - [Pravilnik o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice](#), (Narodne novine 83/10)

Prilog 16. - Dokumenti za provedbu reakreditacije visokih učilišta ([Postupak reakreditacije visokih učilišta Kriteriji AZVO-a za ocjenu kvalitete visokih učilišta u sastavu sveučilišta, Kriteriji AZVO-a za ocjenu kvalitete veleučilišta i visokih škola, Upute za izradu samoanalize visokih učilišta u sastavu sveučilišta, Upute za izradu samoanalize veleučilišta i visoke škole, Plan reakreditacije visokih učilišta u ak. god. 2010./2011.](#))

Prilog 17. - Dokumenti za provedbu tematskog vrednovanja javnih znanstvenih instituta ([Plan tematskog vrednovanja 2010./2011.](#), [Postupak tematskog vrednovanja](#), [Obrazac za izradu samoanalize tematskog vrednovanja znanstvenih instituta](#))

Prilog 18. - Dokumenti za provedbu inicijalne akreditacije znanstvene djelatnosti ([Postupak inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti](#), [Obrazac za pokretanje zahtjeva za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti](#))

Prilog 19. - [Priručnik za vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u RH \(uključujući kriterije za prosudbu stupnja razvijenosti i učinkovitosti sustava za osiguravanje kvalitete visokog učilišta\)](#), [Plan vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u 2010. godini](#), [Plan vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u 2011. godini](#) i [Plan vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u 2012. godini](#).

Prilog 20. – [Pravilnik o postupku vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u RH](#)